

Vital - ok
13000

8^{br} Editione Paris.
29415, H B & 77

8^{br}

VITAE
S A N C T O R U M.

E CODICE ANTIQUISSIMO PALAEOSLOVENICE

CUM NOTIS CRITICIS ET GLOSSARIO

EDIDIT

FRANCISCUS MIKLOSICH,

PHIL. ET JURIS DOCTOR.

ACCEDUNT EPIMETRA GRAMMATICA QUINQUE.

In derselben Verlagshandlung ist
ferner zu haben:

Glagolita Clozianus

id est

Codicis glagolitici inter suos facile antiquis-
simi *κλειψων* foliorum XII servatum in
biblioth. ill. comitis Paridis Cloz Tridentini

Edidit

Barthol. Kopitar.

Fol. Wien 1836, mit 2 Tafeln. Feine Ausgabe
auf Schreib-Velin Papier, halbsteiß 4 fl. 30 kr.
in Halbfranzbd. gebd. 5 fl. 12 kr. — Defecte
Exemplare zu 2 fl. 30 kr. C. M.

Kurz gefasste tabellarisch bearbeitete An-
leitung zur schnellen Erlernung der

vier slawischen Hauptsprachen.

Ein Leitfaden, um in kurzer Zeit sich die
böhmische, polnische, ilirische und russische
Sprache vergleichungsweise eigen zu machen.

Nach den vorzüglichsten Quellen im Vereine mit Meh-
reren bearbeitet und herausgegeben von

R. A. Fröhlich.

8. Wien 1847 broschirt 1 fl. 24 kr. C. M.

VITAE SANCTORUM.

V I T A E
SANCTORUM.

E CODICE ANTIQUISSIMO PALAEOSLOVENICE
CUM NOTIS CRITICIS ET GLOSSARIO

E D I D I T

FRANCISCUS MIKLOSICH,

PHIL. ET JURIS DOCTOR.

ACCEDUNT EPIMETRA GRAMMATICA QUINQUE.

VIENNAE, 1847.

APUD WENEDIKT VIDUAM ET FILIUM.

V I T A E

SANCTORUM

ET LITURGICARUM CANTICORUM

ET ALIARUM CANTICORUM

ET ALIARUM

ET ALIARUM CANTICORUM

ET ALIARUM CANTICORUM

ET ALIARUM CANTICORUM

ET ALIARUM CANTICORUM

ET ALIARUM CANTICORUM

030054315

P r a e f a t i o.

Vitas Sanctorum, quas nunc emitimus, exscripsimus e codice, qui, olim Bartholomaei Kopitarii, nunc cum reliquis ejus libris servatur in Bibliotheca Lycei Labacensis. Codex initio et fine aequae ac nota anni caret: respiciens tamen et literarum et vocum formas non dubitabit eum seculo undecimo assignare et antiquissimis linguae nostrae monumentis adnumerare.

Signa in hoc codice occurrentia conveniunt cum illis, quae in S. Joannis Chrysostomi homilia, a nobis anno superiore edita, indicavimus: Spiritus lenis a) imponitur semivocali ѡ: д'ѡн'ѡ, господ'ѡ; b) notat vocalem excidisse: кораб'никомъ pro — ѡн —, застѣп'никъ pro — пѡн —, оуп'ѡаж pro — пѡѡ —, ник'то pro — кѡт —, затворнѡ pro — рнѡѡ, роумъска'го pro — кааго. Spiritu aspero insigniuntur a) vocalis aut diphthongus, a qua vocabulum incipit: ѡкѡ, ѡко. Deme оу et ѡ. b) duarum vocalium immediate sese excipientium posterior: теѡн'ѡѡ, свѡтѡн'ѡѡ. Deme ю et ѡѡ. Raro talis vocalis spiritum lenem habet: вожи'н, хроми'н. Accentu circumflexo distinguuntur a) оу et ѡ: оуѡѡ, ѡсана. b) ю et ѡѡ praecedente alia vocali: очнѡѡ, свѡѡѡ. c) vocalis praecedente consona л aut н molliter pronuncianda: кѡ ѡѡмоу, глаголетѡѡ, днѡѡволи, сѡ ѡѡнѡѡ, о ѡѡн'ѡѡ, сѡѡпасителѡѡ, нанѡѡ, глаголаѡѡ, за ѡѡѡѡ.

13) Vocali nasali aliorum codicum **а** in nostro respondet litera, quae nonnisi in hoc codice occurrere videtur: **а**; literae vero **ѡ**, in aliis codicibus usurpatae, substituitur **а**, ita ut ab initio vocabulorum et post alias vocales scribatur **а**, post consonas vero **а**: **ѡзѡкѡ**, **ѡѡкѡ**, **ѡѡѡѡѡ**. Semel tantum contra hanc regulam in nostro codice leges: **ѡѡѡѡѡ** v. 75 pro **ѡѡѡѡѡ**. Qui igitur genuinam linguam palaeoslovenicam linguae ecclesiasticae a Serbis, Russis et recentioribus Bulgaris mutatae anteponunt, nobiscum literis **а** et **а**, non vero **а** et **ѡ** utentur.

Vindobonae cal. octobr. 1846.

Editor.

Мѣсаца марта. д. днь. мжчєннє ст҃зихъ
 мжчєникъ. м. иже въ сєвастии мжчєннє взиша.
 Въ лѣтѣхъ ликийниа цр҃а вѣашє го-
 нѣннє велико на кр҃стианѣ, и въ-
 си благовѣрнѣ жнєжштн о х҃ѣ ноу- 5
 ждаахъ са жрѣти богомъ, агриго-
 лаоу вокеводѣ сжштоу гоубнѣлаю
 сжштоу сверѣпоу и вѣстроу кз днѣ-
 воли слоужьбѣ кр҃стиани же, иже вѣ-
 хъ кз воинствѣ, вси ноуждаахъ са от 10
 нѣхъ жрѣти вѣсомъ. вѣахъ же вои-
 ни кападокійскѣа странѣ кз
 саноу єдному жнєжштє благовѣр-
 нѣ числомъ. м. неповѣдѣнни
 въ ратѣхъ, а се имъ имена · дометіа- 15
 нъ, нсѣхин, змарагдъ, мелитонъ,
 иракли, алеѣандръ, еутѣхъ, лу-
 симахъ, домнъ, сакѣрдон, курнонъ,
 сѣнонкъ, ѣандні, сѣурианъ, едикіи,
 акакии, иванъ, гани, аданасни, горко- 20
 нни, оуалъ, ноулианъ, сисини, фили-
 ктимон, курііл, оуалерни, клавдін,
 прискъ, деодоул, еутѣхъ, флагін,
 леонтин, аггін, аетіи, никал, хоу-
 дон, нападн, кандалъ, деуфил, 25
 валеріанъ. си вси ѣти вѣзѣше отъ
 вокеводъ, ноуждаахъ а жрѣти вѣсомъ.
 нача же вокевода глаголати имъ · кже оу-
 спѣшьно вамъ кз ратѣхъ показастє
 и довѣкстє дружинѣ свои, пока- 30
 жатє и нзінѣ єдногласьє ваше, и по-
 коритє са въ коупѣ цроу законоу, и
 жьрѣтє богомъ прѣждє мжкъ. ст҃ні

же рѣша пакостьникоу · аште за сѣ- 35
мрътънааго цѣа воржште са одолѣва-
хомъ, ꙗкоже и тѣи послоушкствоуѣ-
ши, колико паче за бесѣмрътънааго
цѣсара подвизаѣште са побѣди-
мъ твоѣго зѣлоузнѣнааго нрава;
агриколаи воѣвода глагола · ꙗдно отъ 40
двою прѣдзлежитъ вамъ, или жърѣ-
ше богомъ въ сѣнѣи и въ чѣсти достоино-
мъ вѣити, или не покоривѣше са отъ-
ати живота и воинство, и отънѣдѣ
оуѣе прѣдати са мѣкамъ · помѣсан- 45
те оубо и изволиѣ ꙗже на пользѣ ва-
мъ · сѣи же глаголаша · ꙗже на поль-
зѣ намъ, ꙗ ꙗечетъ са · воѣвода гла-
гола · не много глаголиѣте, нъ оутро
пристѣпнѣше жърѣте богомъ · и по- 50
вѣаѣ ꙗ въвести въ темницѣ · вѣаѣ-
зѣше же сѣи въ темницѣ прѣкло-
ниша колѣнѣ свои, и молиша ꙗа гла-
голаѣште · изми насъ ꙗи отъ напасти
и отъ сѣблазны творащтинѣхъ беза- 55
коник · вечероу же вѣивѣшоу нача-
ша пѣти ѡла'мъ сии · жнези въ по-
мошти вѣишкниаго въ кровѣ ꙗа неѣ-
сѣнааго вѣдворитъ са, рече госпо-
дени, застѣп'никъ мои ꙗси тѣи и 60
привѣжиште ꙗъ мои, оуп'ваѣ ꙗниъ,
ꙗко тѣ изѣавитъ ма отъ сѣти ловѣча
и отъ словесе мѣтежна, и конѣчавѣ-
ше ѡла'мъ помолнѣша са, и вѣставѣше
пакѣи помѣхъ до полоу ношти · вѣаше 65
же старѣи намъ въ пѣснѣхъ сѣзи ку-
ришнѣ ꙗ въ отъѣтѣхъ сѣзи канѣ-
днѣхъ и доменѣхъ, и вѣивѣ са намъ сѣпа-
ситель рече изволеннѣ ваѣе добро,

нъ иже сътрьпнѣтъ до коньца, тѣ съ- 70
 пасетъ сѧ . всѣи же оуслазишасѧ гласа
 сего, и възвѣше въ страстѣ весѣна прѣ-
 възѣша до свѣта . призывавѣ же воже-
 да въса другѣи своѧ повелѣ приве- 75
 сти свѣтъ . и пришедѣшемъ ста-
 ша прѣдъ вожеводѣ, и нача глагола-
 ти имъ вожевода : ꙗже имамъ издре-
 шти, не на благодѣти зѣра глаголю,
 нъ ꙗкоже кѣтъ истина, ꙗкоже сѣтъ 80
 воини подъ црѣмь, нисѣтъ акъи въи,
 ни храбѣри, ни мѣдри, ни красѣни,
 ни тако любими мноѣ : да не оубо лю-
 бѣе моѣ на ненавнѣсть прѣнесете,
 се оубо въи кѣтъ ненавнѣти и любнѣти . 85
 стѣи кандалѣ глагола : противѣ
 теокмоу правоу и има теокъ положено
 възѣтъ, агриколаоу, сверѣпѣ во кѣи лѣ-
 стецъ . вожевода глагола : не рѣхъ ли 90
 ти, ꙗко въ васѣ естъ ненавнѣти или лю-
 бнѣти; стѣи кандалѣ глагола : ꙗма-
 же нѣи кѣтъ, не тѣи оубо сверѣпоуи,
 отъ ѣа ненавнѣимъ, не изволи любнѣ-
 ти насѣ, неподобѣне и завнѣдѣнне 95
 и покрѣвене тѣмоѣ . слѣзѣшавѣ же се
 вожевода въздроу акъи лѣвѣ, и повелѣ
 съвѣзати ѧ, и влѣчашѣ вести ѧ въ 100
 темъницѣ . стѣи курнѣи глагола :
 не въса власти мѣчнѣти насѣ, нъ
 възпрашати . тѣгда възвоѣвѣ сѧ воже-
 вода повелѣ легѣко нѣи вести въ темъ- 105
 ницѣ, запрѣтивѣ агла капикаарноу
 терѣдѣ блѣсти нѣи, жѣдѣаше во и
 доуѣова пришествнѣи, и въскъ оубо де-
 нѣ и ношѣ оучаахъ сѧ отъ стѣаго ку-
 рнѣи : глаголааше во имъ : братиѣ,

по строю вѣию дружина взихомъ
 въ маловерѣменьнаго сего жития,
 да не отзлжчимъ са оубо отъ себе, нъ
 якоже жихомъ кд'нож дшеж и кдн-
 нѣмъ оумомъ, такоже и послоушъ- 110
 ствоюемъ: якоже съде взихомъ и-
 скоушени маловерѣменьноуоумоу
 цроу. такожде потхштимъ са искв-
 шени оврѣсти са боу, великоуоумоу
 цроу минжвзшемъ же днємъ. 3. сж- 115
 штемъ стѣинмъ въ темьници при-
 де доуѣхъ отъ кѣсариа, и пришедъ въ
 севастинї въ. и. день сѣдъ съ вожеодж
 повелѣ привести стѣиа. ведомомъ
 же нмъ оучаше ѿ стѣин куринъ 120
 глагола, братиѣ, не възвонмъ са, кѣ-
 да во въ ратехъ оврѣтахомъ са, и по-
 молахомъ ѣа, то помагаше намъ,
 и одеѣваахомъ, и въси повѣгаахъ,
 и мзи кднни. м. по срѣдоу ихъ овраштахомъ
 са помъ- 125
 ните ли, кгда са в'рахомъ на велицѣи врани, съ
 слззани молѣхомъ ѣа,
 и дастъ намъ ѣа силъ, да ово отъ ннхъ
 оуенхомъ, овзи прогнахомъ, и ни кдн-
 нъ отъ насъ не взи извѣнъ отъ толн-
 ка народа. нзину оубо трон сжтъ пако- 130
 сти дѣжште намъ, сотона и доуѣхъ
 и вожеода, нъ въсѣко кдннъ кетъ съ нами и тѣ-
 же невидимъи ѣа. да ли сини оубо. м. мѣ
 да оудолѣйтъ; да не вждетъ, нъ мо-
 ѡж васъ, помолимъ оубо акъи въ ннж 135
 нзінѣ ѣа, и не имжтъ къ намъ прико-
 снжти са мѣсти и мжкзи, ни жззи.
 не въсег'да ли, кгда начьнѣхомъ са
 врати, глаголаахомъ ѡалмоса сего;

Ёже, въ нма твоѣ спаси ма, и въ сплѣ 140
 твоѣи сжди ми, ёже, оуслазиши молитвѣ
 моѣ, възноуши глагола оустъ моуѣхъ .
 и нзѣни того рѣцѣмъ ѡалмоса, и оуслази-
 шитъ насъ, и поможетъ намъ и ведо- 145
 ми къ пакостѣнникомъ сего ѡалма гла-
 голаахъ, и въси сѣнидоша са видѣтъ .
 ставшемъ же имъ прѣдъ вождѣмъ и доу-
 к'сомъ, възрѣвъ на нѣ доукъ глаго-
 ла . син хотѣли вѣша, да болшемъ чѣ-
 стемъ достоиннѣждѣтъ, вѣдетъ же 150
 вамъ отъ мене чѣсть велика и дари бо-
 лѣши инѣхъ, да оуже кд'но отъ двоюго
 прѣдлаожимъ вамъ, или жързшемъ
 богомъ саномъ великомъ и чѣstemъ и
 даромъ достоинномъ вѣти, или не по- 155
 корившемъ са отъати поѣсѣи и воинъ-
 ство, и отънждѣ оуже прѣдати мѣжа-
 мъ . кан'дѣмъ глагола . възъмѣи и поѣ-
 сѣи наша и тѣлесѣ, ничто же во намъ хѣ
 чѣстѣнѣише . тѣгда доук'съ повелѣ ка- 160
 меннимъ лица имъ вѣти . стѣни ка-
 н'дѣмъ глагола . наставѣниче тѣмѣ,
 и въсего безаконнѣи оучителю, начини
 се творити, и оузырѣши мѣсть своѣ .
 въздроувѣ же вождѣ на слоугоуѣшта- 165
 ѣ воинѣи рече . ѡ заѣмъ слоугѣи, по
 ч'то въ скорѣ не творите повелѣнаго
 вамъ; въземѣше же слоугѣи каменне
 дроугъ дроугѣи вѣахъ . видѣвъше
 же стѣни вѣзвѣшекъ дрѣзи вѣша . ра- 170
 згнѣвавъ же са доук'съ възъмѣи камѣи-
 къ вѣрже, да оударитъ кд'ного отъ
 стѣнѣхъ . възвративѣ же са камѣикъ
 на лице кнѣже, и сѣкроуши кмоу въсе
 лице . тѣгда стѣни курѣи рече . во- 175

ржштин са съ нами врази наши, ти н-
 знемогоша и падоша, въ истинѣ, да
 вънидетъ оржжикъ нхъ въ срѣдѣца нхъ,
 и ажци нхъ да съкроушатъ са . вожево-
 да рече . тако ми вози, влъшѣство нѣ- 180
 коѣ въистъ . стѣин доменъ рече . тако
 ми хъ, бѣ нашъ въмѣстилъ са кетъ
 въ нзи, бесгоудъна же лица ваша глаго-
 лѣшита на бѣ неправѣдъ, бесчѣсти-
 я во исплънѣне, не стѣдиши ли са, прѣ- 185
 исподни темѣнзи днаволе, и штѣ-
 ждъ истинѣ, подателю влазномъ,
 глава днаволѣ тѣи кси агриколау, а о-
 пашъ лисни доукъ съ, нже съ товож .
 и рече к нимъ глагола . пожърѣ- 190
 те богомъ, аште ли ни, то зѣлѣ има-
 те измърѣти . мнози же отъ на-
 рода, видѣвъше мжчизнзи съ-
 сѣдзи, оубожевъше са прѣштениа
 послоушаша княза, и отъстѣпиша 195
 отъ вѣрзи хрисостовеи . овѣшташа
 же са нѣкотори отъ нхъ, числомъ
 четѣри десати, довьѣ съходивъ-
 ше съконъчати са, и глаахъ съ пѣ-
 ваннемъ дроугъ къ дроугоу . влю- 200
 дѣте са, вратни, не отъверзѣмъ са
 господа нашего їсхса, да и тѣ не о-
 тъвержетъ са насъ, разоумѣите,
 яко оуже рече господь . не оубонте
 са отъ оубиваѣштинхъ тѣлеса, 205
 доуша же не можштемъ оубити,
 оубонте же са паче можштааго
 и доушъ и тѣло въ родѣствѣ огнь-
 нѣемъ погоубити . дроугъ дроу-
 га же крѣпыхъ словесѣи сими . фѣ- 210
 ртоунатинъ же князъ рече . ви-

ждѣхъ вѣи мѣжи растомѣхъ добрѣи и
 краснѣи, и словомѣхъ оумѣдренѣи,
 и како таковѣи прѣль-
 сти прѣдасте са, кѣд'ного бога испо- 215
 вѣдаѣхъште, и христоса нѣкого, кѣго-
 же акѣи злѣодѣа жидовѣстини отро-
 ци распаша. стѣи же мѣченикѣхъ
 терентини, оустѣхъ вѣсѣхъ, рече
 аште вѣи вѣдѣхъ кнѣзѣхъ силѣхъ распа- 220
 тааго, то оставилѣхъ вѣи коумирѣскѣхъ
 ѣхъ соукѣтѣхъ ѣхъ лѣсть, и томоу са по-
 кланѣхъ, и томоу възгаждахъ н-
 стинноу оумоу сѣоу отѣ отѣца, бла-
 годѣтѣнникоу и мнѣосрѣдоу, мнѣо- 225
 стивоу, иже покѣиновенимѣхъ и по-
 велѣннимѣхъ отчѣмѣхъ на земѣхъ сѣ-
 шѣхъ и вѣожѣство вѣхъ чѣловѣчѣско кѣ-
 стѣство оукрасѣхъ, иже и подѣа
 крѣстѣхъ нашего ради сѣпасѣнниѣхъ. 230
 фѣуртоунѣтиѣхъ же кнѣзѣхъ то сѣзѣшѣхъ рече кѣ
 свѣтѣи мѣхъ · пожѣрѣте ли, или при-
 коснѣхъ са оудѣхъ вашѣхъ погоуѣхъ-
 ѣхъ вѣи. терентини рече · мѣнѣхъ ли
 кѣси стрѣхъ оубѣнѣти са намѣхъ; нѣ- 235
 смѣхъ во тольмѣ слави, да оставимъ
 жѣзнодаѣхъца, и покѣлонимѣхъ са
 богомѣхъ стоуждѣнимѣхъ, нѣхъ простѣ-
 кѣ твори, кѣже хошѣши о насѣхъ. ра-
 згнѣхъ вѣхъ же са кнѣзѣхъ повелѣ 240
 раздѣхърати рѣзѣи нѣхъ, и вѣсти ѣ
 вѣхъ црѣкѣхъ вѣнѣште коумирѣскоѣхъ.
 вѣхъхъ же капѣнѣшта та позѣахъште-
 на и оукрасѣна красѣоѣхъ много-
 цѣнѣхъноѣхъ · вѣхъхъхъ же кнѣзѣхъ рѣ- 245
 чѣ нѣмѣхъ · пожѣрѣте велѣнѣкоу оумоу
 вѣгоу ираклѣю, видѣте слаѣхъ и сѣн-

а ж кго . терентин рече . прѣль-
 штакши са , не вѣдѣи полъзънаа ти .
 ва ова слоугѣ сотонинѣ , кште ли не оу- 250
 вѣритѣ ваю пржези начатѣкѣ мѣка-
 мѣ , начинѣта и вѣторок . слоугѣ же
 глаголаша стѣинмѣ . овоукини , въсеа
 милости и богомѣ врази , чесо ради не
 жърете богомѣ ; стѣин куріѡнѣ рече . 255
 мѣи кѣ едномѡу богоу приближакѣмѣ са ,
 равн ісхса , стѣаго дѣха сѣверѣшнн изво-
 лѣниіе и течениіе страстемѣ , и вѣнѣца
 възати нетѣлѣниію , повѣдикѣше ва-
 ша зѣлокѣзѣнѣнѣа нравѣи . тѣгда доу- 260
 к'сѣ повелѣ вести нѣхѣ въ тем'нищѣ , да
 помѣисантѣ что о нѣхѣ . въведеномѣ
 възвѣшемѣ нмѣ въ тем'нищѣ , нача
 стѣин куріѡнѣ пѣти сѣ въсѣми нми
 глагола . кѣ тебѣ възведѡхомѣ очн на- 265
 ши , живѣштоуѡмѡу на невеси , се ꙗко
 очн равѣ въ рѣкоу господн свонѣхѣ ,
 ꙗко очн равѣнѣ въ рѣкоу господа сво-
 ѣа , тако очн наши кѣ гоу боу нашемѡу ,
 дожде же оуштедритѣ нѣи . и по моли- 270
 тѣѣ кѣ шестоуѡмѡу часѡу ношнн , и
 гласѣ възѣстѣ к' нѣмѣ , и ѣвнѣзшоу са н-
 мѣ боу и глаголѣштоу . вѣроуанн въ ма ,
 аште оумѣретѣ , живѣ вѣдетѣ , дрѣза-
 ннѣ , не вонте са нѣхѣ мѣкѣ , маловрѣме- 275
 нѣнн во сѣтѣ , сѣтрѣпннѣ мало , и зако-
 нѣнѣ пострададнѣте , да вѣнѣца възѣ-
 метѣ . прѣвѣиша же въ тѣ ношѣ весе-
 лаште са о наказаннн господѣнн .
 оутроу же възвѣзшоу въ тѣ дѣнь повелѣ 280
 извести а ис темнища и привести . и
 ставѣше прѣдѣ пакѡстѣннѣкѣ рѣша .
 ꙗже хоштѣте , творнѣте . ꙗвн же са днѣ-

вола о деснѣхъ дръжа мечь, о лѣвѣхъ
 же змиѣ, глаголаше же къ оухоу агри- 285
 колау · мои кси, подвижан са · повелѣ же
 коквода схвазавше за вѣнѣхъ вести
 въса въ коупѣ къ кзеру · кстѣ во въ се-
 вастнѣ езеро, имѣи вода многѣ · въ то
 же врѣма, ꙗко стѣи мѣлаахъ, вѣаше 290
 стоуденъ велика, взведѣше же ꙗ нагѣи
 поставиша по срѣдѣ езера · вѣаше же
 и въздоухъ стоуденъ и часъ вридѣхъ,
 къ вечеру во вѣаше дѣни · пристави-
 ша же имѣ стража воинѣи и капила- 295
 рни · въс краи же вѣаше кзера ванѣ ра-
 жежена, да, аште кто хоштеть пристѣ-
 пити и ѡбѣгнѣти, приѣжитѣ къ ва-
 нѣи · въ часъ же прѣвѣи ношти сѣкаѣ-
 штаахъ са отъ стоудени стѣи, и тѣ- 300
 ло имѣ распадалаше са · ꙗдинъ же отъ
 числа · м. отъпадѣ приѣже къ ванѣи,
 и прикоснѣхъ са къ топлотѣ, авиѣ ра-
 стаа са, и тако отъдастѣ дѣи своѣ ·
 стѣи же видѣвше рѣша, ꙗко изъ ꙗди- 305
 нѣхъ оустѣ, гласомъ великомъ · ꙗко въ
 рѣкахъ прогнѣвакии са, ꙗи, аи въ рѣ-
 кахъ ꙗрость твоѣ, или въ мори оустрѣ-
 мѣнниѣ твоѣ; иже во отълажнѣхъ са
 отъ насъ, ꙗкѣи вода разлиа са, и разидо- 310
 ша са въса кости ꙗго, мѣи же не отъстѣ-
 пимъ отъ тебе, донѣже же оживиши
 насъ, и има твоѣ призовемъ, ꙗго же
 хвалитѣ въса тварь, змиѣи и въса бе- 315
 здениа, огнѣ, градъ, снѣгъ, ледъ, доу-
 хъ воуренъ, творащии слово ꙗго, хо-
 дан по мору ꙗкѣи по соуху, и сверѣ-
 пѣимъ вѣнамъ помаишимъ рѣкоу
 твою кротѣи, и нѣи тѣи кси, ꙗи, иже

оуслѣзѣша въ мѣстѣхъ и даждѣша зна- 320
 менія и чюдеса въ егѣптъ въ фарао-
 нѣ и въ людехъ его, раздѣлѣа море и
 въ поустѣхъ и наставивъ люди
 свои, иже оуслѣзѣша иакѣа мола-
 шта сѧ вѣжаша въспрѣштениа и- 325
 саавова, иже сѧ ѿвѣномъ продава сѧ
 и спасахъ его, иже оуслѣзѣша стѣна апо-
 столѣ, и насѧ оуслѣзѣша, гдѣ, и да не пото-
 питъ насѧ воура водѣнаа, ни пожьретъ
 насѧ гажѣнаа, яко овништахомъ зѣ- 330
 ло, помози намъ, бже сѧ спасе нашъ, яко ста-
 хомъ въ гажѣннѣ морѣ, и мокрѣ вѣ-
 ша ногѣ наѧ а крѣвѣхъ нашихъ, овлегъ-
 чи тагости наша и лютости въздоу-
 ха, гдѣ бже нашъ, и да оубѣдатъ всѣ, яко 335
 кѣ тебѣ възвахомъ, и спасени вѣхъ,
 кѣ тебѣ оупвахомъ, и не постѣдѣхомъ
 сѧ . и сѧ штоу часоу третнемуу ношти
 слѣзѣхъ о нѣхъ вѣснѣ топа, яко въ жатѣхъ,
 и растаавъ сѧ лѣдъ, вѣистъ вода топа . въ- 340
 си же стрѣгѣшѣи сѣномъ сѣдрѣжимѣ
 вѣахъ, кѣдинъ же капикарѣи вѣаше
 вѣда, и послоуша а молаштѣ сѧ нѣхъ и по-
 мѣшлѣа, како, иже привѣгъ къ ванѣ,
 не вѣчѣте сѧ сѧ четѣрѣхъ десѣтѣхъ, нѣ авѣ- 345
 е отъ топлотѣхъ растаа сѧ, а сѣи въ колѣцѣхъ
 мразѣхъ сѣште до сѣлѣхъ живѣхъ сѣтѣхъ . и зѣра
 сѣѣта иже о нѣхъ и вѣзѣрѣхъ на небо
 хотѣ видѣти, отъ кѣдоу кѣтѣхъ сѣѣтѣхъ,
 видѣ вѣнѣца сѣхѣдашта на главѣхъ стѣ- 350
 хъ числомъ . аѣ . и помѣшлѣаше въ сѣвѣхъ
 глагола . четѣрѣхъ десѣте нѣхъ кѣтѣхъ, то ка-
 ко кѣдномоу нѣстѣхъ вѣнѣца; и разоумѣвѣ,
 яко привѣгѣи въ ванѣхъ не причѣтѣхъ вѣ-
 стѣхъ кѣ нимъ, и възвоуждѣ всѣа стрѣгѣ- 355

штаа, и свързгъ ризѣ съ себе, на лица н-
хъ вскочи въ езеро, въпиа и глагола ·
и азъ кръстнианъ ксмъ, и въшедъ посрѣ-
дѣ ихъ рече · гн бѣ, вѣроуѣ въ та, въ нѣ-
же и си вѣроваша, и възчѣти ма въ нѣа, и 360
сзподови ма нскоушеннѣ мжкѣ приа-
ти, ꙗко да и азъ нскоушенъ вѣдѣ . по-
вѣжденъ же възвѣ днѣволъ прѣмѣни
са въ мжжескѣ образъ, сзвѣзавъ рж-
цѣ свои и колѣнѣ свои дрѣжа глаголаа- 365
ше · оуѣзи мѣнѣ, оуѣзи мѣнѣ, повѣжде-
нъ възвѣ мжжи сими свѣтѣми, и въз-
хъ въсѣмъ въ ржгъ, нѣ имѣи кѣнодоу-
шенъ слоугъ, аште во възвѣ имѣла, то
не възвѣ повѣжденъ възвѣ, и нѣнѣ что 370
сзтворѣ; развѣраштѣ сръдѣци кнѣзе-
ма монма, и сзжѣгѣтѣ тѣлеса стѣнѣхъ,
и въ рѣкѣ възвѣгѣтѣ, и се сзтворѣ, да
и остатѣка нхъ не вѣдетѣ . стѣнѣ же ку-
риѣнъ рече · кто вогъ великѣ, ꙗко вогъ 375
нашъ; тѣи кси вогъ творѣн чоудеса,
сжштаа во на нѣи по насъ сѣтвори, и ли-
шеннѣ четѣрь десѣтѣ напѣнѣла кси .
и начаша пѣти · сзпаси нѣи, гн, ꙗко оскж-
дѣ прѣподовѣнѣи . оутроу же възвѣшъ 380
придѣста нечѣстивѣа мжчѣтелѣ, и о-
врѣтѣста капикларѣи съ нѣми сѣда-
шта, и възпросѣста воинѣи, чѣто видѣвѣ
сзтвори се; рекоша же воинѣи · мѣи ꙗко
же измѣрѣн вѣхѣомъ сѣномъ, онѣ же въ- 385
дѣ възвѣж ноштѣ, и въз незапѣ възвоу-
ди нѣи, и видѣхѣомъ свѣтѣ великѣ на нѣ-
хъ, онѣ же авѣк свързгъ ризѣ своѣ въз-
скочи въ нѣа въпиа и глагола · и азъ кръ-
стнианъ ксмъ, и разгнѣвавѣша са мж- 390
чѣтелѣ повѣлѣста извѣлѣшти а, и нѣ

ЗВАЗАВЪШЕ А ВЕСТИ НА ВРѢГЪ МОРѢ И ДР-
 КОЛ'МИ НОГЪИ НХЪ ПРѢВНЕВАТИ . КДНОГО
 ЖЕ МАТИ ПРИЛЕЖАШЕ НХЪ, ВѢ ВО СЪИЗЪ
 КА ЮНѢИ ВЪСѢХЪ, И ВОИШЕ СЪ, КДА КАКО 395
 ОТЗВЕРЖЕТЪ СЪ . И НАНѢ ПРИСНО ВЪЗИРА-
 ШЕ ВЪЗЛАГАЖШТИ НАНѢ РЖЦѢ И ГЛАГО-
 ЛЖШТИ . ЧАДО МОК СЛАДЪКОКЪ, КШТЕ МА-
 ЛО ПРѢТЪРЪПИ, ДА СЪВЪРЪШЕНЪ ВЪДЕШИ,
 НЕ ВОИ СЪ, ЧАДО, СЕ ВО ХЪС ПРѢДЪСТОИТЪ ПО- 400
 МАГАА ТЕБѢ . КДА ЖЕ ИМЪ ПРѢВНЕВААХЪ
 ГОЛѢНИ, ПРѢДААХЪ ДШЪ СВОА ГЛАГОЛЖ-
 ШТЕ . ДШЪ НАША ЯКО ПТИЦА ИЗБАВИ СЪ О-
 ТЪ СѢТИ ЛОВАШТИНХЪ, СѢТЪ СЪКРОУШИ
 СЪ ИМЪ, ИЗБАВЪКНИ ВЪИХОМЪ, ПОМОШТЬ 405
 НАША ВЪ ИМА ГОСПОДЪИЕ, СЪТВОРЪШААГО
 НЕБО И ЗЕМЬЖ . И ВЪСИ ВЪ КОУПѢ РЕКЪШЕ А-
 МИИЪ ПРѢДАША ДШЪ СВОА . СЪИЗЪ ЖЕ,
 ОУЧИМЪИ МАТЕРИЪЖ, ИМЕНЕМЪ МЕЛАНТЪ,
 КШТЕ ДЪИХААШЕ . ПОВЕЛѢСТА ЖЕ МЖЧИТЕ- 410
 ЛѢ ПРИВЕСТИ ВОЗЪИ, И ВЪСКЛАДЪШЕ ТѢЛЕ-
 СА СВАТЪИНХЪ ПРѢВЕЗОША А НА ВРѢГЪ РѢ-
 КЪИ, ОСТАВЪШЕ ЮНОШЖ, ЧАЖШТЕ КМОУ ЖІ-
 ВОУ ВЪИТИ . ВИДѢВЪШИ ЖЕ МАТИ КГО ТЪ
 КДИНЪ ОСТАВЪКНЪ, ОТЗВЪРЪЖЪШИ ЖЕНЬ- 415
 СКЪЖ НЕМОШТЬ, ВЪЗЕМЪШИ ЖЕ МЖЖЬСКЪЖ-
 Ъ КРѢПОСТЬ И МЖДРОСТЬ, И ВЪЗЕМЪШИ
 СНА СВОЕГО НА РАМОУ, КРѢПЪКО ВЪ СЛѢДЪ
 КОЛЪ ИДѢАШЕ . НОСИМЪ ЖЕ СІЪ МАТЕРЫЖ
 ПРѢДАСТЪ ДХЪ СВОИ, РАДОУА СЪ . НЕСЪШИ ЖЕ И 420
 ЛІТИ КГО ПОВЪРЪЖЕ И ВРЪХОУ НХЪ . ВЪЗГНѢ-
 ТИВЪШЕ ЖЕ ОГНѢ СЪЖЕГОША ТѢЛЕСА СЪИЗЪ-
 ХЪ . СЪВѢТЪ ЖЕ СЪТВОРЪША МЖЧИТЕЛѢ
 РЕКОСТА . СНА ОСТАВЪКЪИ, АШТЕ СИЦЕ ОСТА-
 ВИМЪ, ВЪЗАТИ А ИМЖТЪ КРЪСТИАНИ, 425
 И НАПЪЛНИТИ ВЪСЪ МИРЪ, НЪ ПРИДѢТЕ,
 ДА А ВЪВЪРЪЖЕМЪ ВЪ РѢКЪЖ, И СЪВЪЗРАВЪ-

ше кости стѣхъ, и пепелъ сзметъше
взсѣпаша въ рѣкѣ, и нич'со же не погоу-
ви рѣка ихъ . по трехъ же днѣхъ явиша 430
са епискоупоу града того, именемъ петроу,
яко сжтъ сзхранихъ кости наша семь мѣ-
стѣ, приди оубо въ ношти и ѣзнеси нзи и-
здрѣхъ, и понмъ еѣпъ каниркъ и мж-
жа вѣрнъ, и пришедъ ста на вѣзѣ рѣ- 435
кѣ, и се просвѣтъша са кости стѣхъ въ
водѣ, акъ и свѣтилакници, и аште кде о-
ставькна взилаше кость, свѣтомъ явѣ-
ише са, и тако сзвзравъше кости стѣхъ
мжченикъ, положиша ѿ ракахъ, и си- 440
це пострадавъше вѣнчани взиша и си-
иштъ, яко и звѣздъ въ всѣмъ мирѣ,
богоу вѣровавъше, хѣа исповѣдавъше,
сѣаго дѣа не отхвергъше са, прославь-
ни взишъ о хѣ, память въ житии семь 445
оставиша на сзпасеникѣ въсѣмъ вѣроу-
шнѣмъ въ оцъ и снъ и стѣхъ дѣхъ . ати же
взиша стѣи мжченици на мжченикѣ о хѣ
прѣжде четвърь каландъ марта, си рѣчъ-
въ . кс. феуроара, прѣдаша же своа доуша 450
господевн прѣжде . ѡ . днѣ марта при ли-
винни самовластьци, нам же цѣсарьствѣ-
иштоу гоу нашему и боу и сѣсоу и вла-
дѣицѣ нашему іс хѣоу, кмоу же кстѣ сла-
ва и дрѣжава и честь нзиѣ и присно и въ 455
вѣкѣхъ вѣкомъ аминъ .

Мѣсаца марта въ . аі . житиѣ григора папѣ
роумскаго .

Блаженѣи григорин поставленъ
вѣистѣ патриархѣ сѣѣи вѣни црз-
кѣи римскѣи , а прѣжде патриаршества 460
црзноризцѣ вѣѣ въ манастири сѣаа-
го апостола андреа , нарицаемаго
каноскаура , близѣ сѣоую мѣченикоу
іѡана и паула . вѣѣше же игоуменѣ то-
го манастирѣ , мати же ѣго блаженая си- 465
лавия живѣѣше близѣ вратѣ сѣааго пау-
ла апостола на мѣстѣ нарицаемѣѣмѣ
кѣла нова . тѣ же блаженѣи григорин ѣг-
да сѣдѣѣше въ хѣизинѣ свои и писа-
ше , приде къ нѣмоу маломоштѣ , мола и 470
и глагола . помилоуи ма , рабе бѣ вѣишь-
няго , ѣко старѣишина вѣхѣ корабѣникомѣ ,
и истопихомѣ са и погоубихомѣ много н-
мѣнникѣ , и свои и стоужде . любоништи-
и же и по истинѣ рабѣ христосовѣ приз- 475
вавѣ слоугѣ своего глагола ѣмоу . вратѣ ,
шедѣ даждѣ сѣмоу . с . златицѣ . вратѣ же ше-
дѣ сѣтвори , ѣкоже повелѣ ѣмоу рабѣ вожин
григорин , и дастѣ маломошти . с . златицѣ ,
и отидѣ . пакѣ оубо мало прѣмоуднѣ въ 480
тѣжде день приде тѣжде маломоштѣ къ
блаженоуоумоу григороу глагола : помилоу-
и ма , рабе бѣ вѣишьняго , ѣко много погоуби-
хѣ , а мало ми ѣси далѣ . блаженѣи же приз'
вавѣ слоугѣ своего глагола ѣмоу . иди вратѣ , 485
даждѣ ѣмоу дроугѣжѣ . с . златицѣ . сѣтвори
же вратѣ тако . вѣзмѣ же ништинѣ . вѣ . зла-
тицѣ отидѣ . пакѣ же мало помоуднѣ тре-

тикъ тѣжде дѣнь приде къ блаженоуоумѣ
 григорию глагола: помни оуи ма, рабе бога 490
 възшанаго, даждѣ ми другоу благословѣ-
 нникъ, яко много погоуби хъ. блажензи же
 призывавъ слоугъ своего глагола кмоу: иди,
 даждѣ кмоу другъжъ. ѿ. златица. отъвѣ-
 штавъ же глагола: вѣржъ ми ими, чѣстѣнзи 495
 отъче, яко нѣстѣ остала ни кдина злати-
 ца въ ризьници. глагола къ нѣмоу блажензи:
 не имаша ли иного никакого же сѣсѣда, ни
 ли ризна, да даси кмоу; онъ же отъвѣшта-
 въ рече: иного сѣсѣда, чѣстѣнзи отъче, не 500
 имамъ развѣ сѣреврънааго блюда, иже
 ꙗко посѣлааа поспожда велнкаа съ коуцѣмъ.
 глагола къ нѣмоу равъ вѣжи григоринъ: иди
 брате, даждѣ кмоу блюдъ тѣ. братъ же
 сѣтвори, ꙗкоже повелѣ кмоу блажензи, 505
 и дастъ ништоуоумоу. ништинъ же възе-
 мѣ. ѿ. златица и сѣреврънзи блюдъ отиде.
 ꙗгда же и поставиша патриарха стѣни црѣ-
 кви римьстѣни, по овѣчаю патриаршѣ-
 скоу повелѣ сакѣлароу своему въ кдинъ 510
 дѣнь кдиноу привести. ѿ. маломошти
 на трепезъ своихъ, да овѣдоуѣтъ съ нимъ.
 сакѣларинъ же сѣтвори, ꙗкоже повелѣ кмоу
 патриархъ, и призва. гѣ. мжжъ ништъ,
 и ꙗгда сѣдоша съ патриархомъ на трепе- 515
 зѣ, оврѣтоша са. гѣ. призывавъ же сакѣла-
 ра, глагола кмоу: не вѣхъ ли ти рекашъ. ѿ. по-
 звати, то како безъ моего повелѣния
 три на десате ꙗси позываахъ; сакѣларъ же
 сазѣшавъ и пристрашенъ възвѣ отъвѣ- 520
 штавъ рече к нѣмоу: вѣроуи ми, чѣстѣнзи
 владѣко, дѣва на десате нхъ кстѣ. тре-
 тняго на десате не видѣаше никътоже
 развѣ патриархъ кдинъ. овѣдоуѣште-

мѣ же имѣ видѣаше патриархѣ третиаго 525
на десате сѣдашта на краи стола, и се,
лице ѹго ообразѣ измѣниаше, овогда оубо
видѣти и вѣаше сѣда, овогда же отрока.
и кгда же възсташа сѣ трепезѣ, ннѣ въса
отзпоустѣ блаженѣин, а третиаго на де- 530
сате, видимааго тако чоудѣна, а и за-
ржж и въведѣ и въ клѣтъ своѣ глагола
кмоу: закланнаѣ та о велицѣи силѣ въсе-
држителя бога, повѣждѣ ми, к'то тѣ
кѣи, и что кѣтѣ имѣ твоѣ. онѣ же рече 535
к ѹмоу: и кже възпрашаѣши имене мо-
ѹго, то и то чоудѣно кѣтѣ, обаче азѣ кѣмѣ
оубогѣин пришедѣи к тебѣ, кгда вѣ
въ манастири сѣааго андреа апосто-
ла, нарицаемааго каноскарѣ, кгда сѣ- 540
дѣаше въ хѣизинѣ и писаше, кмоу же
да дѣва на десате златицѣ и сѣреврѣ-
нѣин блюдѣ, иже ти вѣ посѣлаа сѣ коуци--
ѣ блаженѣи силѣна мати твоѣ, и да оу-
вѣси, ѣко отѣ дѣне того, отѣ ѹелиже пода 545
ми сѣ длзготрѣпѣниѣмѣ и простомѣ
срѣдѣцѣмѣ, нарече та ѣъ патриархоу въз-
ти свѣтѣи црѣкви своѣи, за ѹѣ же и крѣ-
въ своѣ пролиа, и възти ти прѣимѣни-
коу и намѣстѣнникоу врѣховѣнааго апо- 550
стола петра. глагола же к ѹмоу блаже-
нѣин григорин: како вѣси тѣ, ѣко тѣгда
нарече ѣъ възти мѣнѣ патриархоу; онѣ
же отзвѣштавѣ рече: не кѣма ли агѣ-
лѣ ѣа въседржителя кѣмѣ азѣ, то того 555
ради вѣдѣ, и тогда во господѣ ма вѣ
посѣлаа к тебѣ искоуѣити оуѣсрѣдик
твоѣ, аште оубо чловѣколюбѣнѣ а не
чловѣкомѣ творѣиши видѣти милость

своѣ . блаженѣи же то сазѣшавѣ оубоки 560
са, не оубо вѣлаше до толѣ видѣла аггѣ-
ла, акзи кѣ чловѣкоу во вѣсѣдова и възира-
нанѣ . рече же аггѣла кѣ блаженоуоуоумоу . не
бон са, се, посзлаах ма кѣтѣ гѣ, да вѣдѣх сѣ
товоѣх вѣ житни семѣ . блаженѣи же сазѣ- 565
шавѣ то отѣ аггѣла паде ницѣ на земли,
и поклони са господоу глѣ . аште малааго
того ради даанна и ничесоже сѣшта толи-
ко множество штедротѣ показа о мѣнѣ
прѣмилостивѣи гѣ, якоже аггѣла своѣго 570
посзлаати кѣ мѣнѣ, вѣити кмоу сѣ мно-
ѣх вѣ инѣ, какоа оубо славѣ сѣподобатѣ
са прѣвѣзѣаѣштин вѣ заповѣдѣх кѣ
и дѣлаѣште правѣх, вѣз аѣжа во кѣтѣ ре-
кѣи, яко милость хвалитѣ са на сѣдѣ, 575
и милоуан ништа вѣ закѣмѣ дактѣ богоу .
тѣже самѣ аггѣлаѣскѣи господѣ строан
чловѣчьскоѣ сѣпасеник глаголетѣ кѣ о
деснѣх стоаѣштинми . градѣте, благо- 580
словѣкѣни отѣца моѣго, примѣте оуго-
тованое вамѣ цѣсарѣство отѣ начала ми-
роу, алченѣ во вѣхѣ, и дасте ми кѣсте, жа-
дѣнѣ вѣхѣ, и напоите ма, странѣнѣ вѣ-
хѣ, и наведосте ма, волѣхѣ, и присѣтѣисте
мене, нагѣ вѣхѣ, и овѣкосте ма, вѣ темѣ- 585
ници, и придосте кѣ мѣнѣ, кѣма оубо сѣ-
твористе кѣдномоу отѣ вратѣа сѣа моа хоу-
дѣа, то мѣнѣ сѣтвористе . вѣди же вѣсѣ-
мѣ намѣ почитѣаѣштинмѣ же и послоу-
шаѣштинмѣ оусазѣшати блаженѣи тѣ 590
гласѣ, и вѣчѣнѣнѣхѣ вѣлагѣнѣ, аже оуго-
това богѣ любѣаѣштинмѣ и, да нѣи сѣприн-
мникѣи сѣтворитѣ хѣ вѣхѣ прѣчѣистѣа
ради матере кѣ стѣа вѣгородица, яко

томуу подобаатъ слава, честь и покланіи, нѣкогда и присно и въ вѣки вѣкомъ аминъ . 595

Мѣсца марта въ девятѣна десатѣ . житиѣ прѣподобнааго отца нашего павла прѣпотааго .

Повѣдаше же стѣхъ вожни неражъ и кронини и ини мнози отъ братиѣ , о нихъ же хъштѣ глаголати , яко паула нѣкто польскъин ратан издрадѣ беззловенъ и простъ 605

житиѣмъ съ красъножъ женожъ съпраже са , зѣлоуравнѣ разоума , аже отанъ ко съгрѣшааше . на дѣлѣ вѣрѣмени же съ села напрасно възшедъ въ домъ свои оверѣте и зѣло твораша . промѣслоу на польскъоу оуправѣнѣштоу 610

паула , и видѣвъ ѣ съ овѣчѣнѣжъ кѣ хотѣнѣ въсминѣ съ възыпи к ѣнма глагола . добрѣ , добрѣ , тако ми ісоуса , не вѣрѣжъ о томъ , азъ оуже к томуу не виждѣ кѣ , нди , имѣи ѣ и дѣти кѣ , азъ во идѣ и вѣдѣ чръноризецъ . и ни кѣ комоу же ничѣсо же рекъ нде въ поу- 615

стѣнѣжъ кѣ влаженоуоумоу антонию , и тѣкѣнѣжъ дѣври и ишедъ же свѣтѣнъ антонини въпраша и , чѣто хъште . глагола паула . чръноризецъ хъштѣ вѣити . отхѣшта кмоу антонини . шесть де- 620

сѣтъ лѣтъ съи и старѣ оуже съи съдѣ чрънецъ не можеши вѣити , нѣ па- 625

че нди въ въсь и дѣлаа живи благодарѣства бога , не можеши во тѣхъ сътрѣпѣти скръбини поуѣтѣнѣскъихъ .

отзвѣштавъ старьцъ рече · кже аште
ма наоучиши, то то сѣтворж . рече кмѣ 630
антонини · рѣхъ ти, яко старъ еси,
и не можеши чрьнецъ взѣти . иди,
аште хоштеши чрьнецъ взѣти, въ-
лѣзи въ овѣштинъ манастиръ, ижде-
же ваште братиѣ кстѣ, иже мож- 635
тѣ тебѣ и болѣзнемъ твоимъ по-
слоужити, азъ во кдинъ сѣждахъ
сѣде патынъ днь не възкоушаа
врашно, и тоже по сждоу · сими оу-
во глаголази отъганаеша паула, и, ако 640
не рачи послоужати его, затвори
дѣбри антонини того ради не въ-
ниде до тринъ днинъ, ни заходоу се-
вѣ . старьцъ же прѣвѣживаше не о-
тххода . въ четвертъи днь по- 645
трѣвѣнаи ноужда кмоу възстѣ,
и отерхъ изиде и видѣвъ пакзи
павла глагола кмоу · отиди отъ
сждоу, старьче, почто ма ноуди-
ши; не можеши сѣде прѣвѣзити . 650
глагола кмоу паула · нѣстѣ ми
лъзѣ инамо ити развѣ сѣде .
възърѣвъ же антонини и видѣвъ,
яко не носитѣ ничсоже на крѣмъ,
ни хлѣба, ни водѣ, ни иного ни- 655
чсоже, и четвертъи днь иматѣ
трѣпа везъ врашна, помѣсли, е-
да како отхпадетѣ и оумьретѣ,
не овѣикъ аачѣвѣ, и врѣдитѣ
ми доушъ, въведе и къ себѣ . 660
извѣстивъ же си зѣло о немъ о все-
мъ влажензи и великии антонини,
яко сѣврѣшена кстѣ зѣло доуша
его, христовъ же равъ зѣло простѣ

хоулоу възпиаше глагола · не изи-
 дж, злзлн старче ажквзлн, възк-
 мз же мнлотнж свож вншше и по
 хрзвзтоу глагола · изиди, рече
 отьць антонин, вѣсз же хоулаз 705
 вѣштааше на антонин и на павз-
 ла, глагола вольшьми · гладнв-
 а снз ненасзштенз, нже
 николиже своимз нѣста сзита,
 кжж овьштнж имата сз множ, 710
 что нзи мжчнта; глагола павь-
 лз · излѣзешн ли нли ндж кз хрї-
 стосоу, и горе тебѣ иматз сзтво-
 рити · похоули же и христоса све-
 рѣпзлн тз вѣсз възпнз · не изи- 715
 дж · разгнѣвавз же сз павьлз на
 вѣсз нѣишедз изз хзлзлнзл
 свожа въз прѣпладьнк, егун-
 тьстнн зноче оубо ничимз
 же сжтз хоуждзшн вавулонь- 720
 скзл оноз пештьница · ставз оу-
 бо на камени сватзлн старьцз на
 знон, моляше сз богоу глагола · си-
 це тзл видншн, ісхсѣ, распатзлн
 при пжнтѣстѣмз пплатѣ, нко не 725
 имамз сълѣсти сз камене сего, нн
 имамз ясти нн пити, донѣдеже оу-
 мзрж, аште мене не оуслзшн, и
 нжденешн вѣса сего отз чловѣка
 сего, и свободу сего сзтворишн о- 730
 тз доуха сего нечистааго · кште
 же глаголжштоу прѣпростоуоу-
 моу и смѣреноуоумоу паулоу
 ісоусовоу, прѣжде сзконьчани-
 и молитезл, възпн гласомз 735
 вѣсз · ндж, ндж и нсхождж, ноу-

ждею и мжкож женомъ ксмъ,
 отъхождаж отъ чловека, оуже
 к' томоу не приближж са къ съ- 740
 мѣреноуоумоу и прѣпростоуоу-
 моу паулоу, женетъ бо ма и не
 вѣдѣ, камо идж, и абиѣ нзиде
 вѣсз, и прѣложи са въ змин ве-
 ликъ, яко седмъ десатъ лакъ- 745
 тъ, и иде пакъза къ чрзмзноу-
 оумоу мороу, да сзконъчаектъ
 са реченок стѣинмъ доухомъ на
 кого възврж, нъ на кротъкааго и
 мльчааливааго и смѣренааго сръ-
 дьцемъ и трепештжштааго моухъ 750
 словесъ. си сжтъ чоудеса смѣрена'
 го и прѣпростааго паула, и нна ва-
 штъша и вошьша сиухъ. сии нарече
 са прѣпростзиѣ въсеж братиѣ, кго- 755
 же молитвами причастьници вж-
 дѣмъ цѣсарьства невесзскааго
 нзиѣѣ и присно и въ вѣкзи вѣкомъ амин.

Notae criticae.

1. **Μ**emoria CL martyrum ab ecclesia graeca celebratur die IX, a latina vero die X Martii. — *μαρτα* a *μαρτιος*.
6. *αгриголаου* pro *αгриколаου*, uti habes v. 40.
7. *βοκβοда* respondet voci: praeses Actorum SS.
9. *крѣстиани* nom. plur. recte, non *крѣстиане*, est enim a *крѣстианъ* v. 358. non *крѣстианинъ*. Cf. *neoslovenicum* *krstjan*.
13. *κδνομъ* a *κδнъ*. Habes tamen etiam *κδннъ* vv. 109. 125. Cf. *neoslov. eden*.
14. *неповѣдѣнни* male definitae formae; graecus enim sine dubio habebat *ἀήττητοι* sine articulo.
15. Confer haec nomina cum nominibus graecis Menaei: *δομετιανъ* *Δομετιανός*, *нсυχни* *Ἡσυχιος*, *змарагдъ* *Σμάραγδος* (nota Slovenum pronunciationem consonae *ς* ante *μ* hodiernorum graecorum sequutum esse) *μελιτωνъ* *Μελίτων*, *ираклни* *Ἰράκλειος*, *алѣξαν'дръ* *Ἀλέξανδρος*, *еутычни* *Εὐτυχής* (minus bene, *еутычни* enim respondet graeco *Εὐτύχιος*) *лѣсимахъ* *Λεσιμαχος*, *домнъ* *Δόμος*, *сакердон* *Σακερδών*, *күрнионъ* *Κυρίων*, *сүноикъ* pro *εὐνοикъ* *Εὐνοϊκός*, *ξανѣнн* pro graeco *Ξανθίας*, *еуричанъ*, graece *Σεβεριανός*, *екдикѣн* *Ἐκδικιος*, *акаѣнн* *Ἀκάκιος*, *иѡанъ* *Ἰωάννης*, *гани* *Γάϊος*, *аданасни* *Ἀθανάσιος*, *горконни* *Γοργόνιος*, *оуалъ* *Οὐάλης*, *ноуличанъ* deest in graeco, *сисинни* *Σισίνιος*, *филиктимон* *Φилоκτήμων*, *күриѣл* *Κύριλλος*, *оуалерни* *Οὐαλέριος*, *клавдѣн* *Κλαύδιος*, *прискъ* *Πρίσκος*, *деодоуѣл* *Θεόδουλος*, *еутычни* *Εὐτύχιος*, *флауѣн* *Φλάβιος*, *лѣωνтнн* deest in

Menaeo, ἀγγίνι Ἀγγίας, αἰτιῇ Ἀέτιος, निकαλз Νικόλαος, χοуднон Χουδίων, илнлднн Ἠλίας, кан'днлз deest in Menaeo, Acta SS. habent Candidus, Θεωφнл Θεόφιλος, калернлнлз deest in Menaeo.

26. си въси лти възвше отъ воководъ, нол-
ждаахъ а жръти вѣкомъ male, recte: нол-
ждаахъ са.
32. црор (id est: цѣсарор) законоу caesareae legi.
In vocibus in consonam mollem definientibus
forma adjectivi ope semivocalis ѡ derivata a
forma substantivi distingui nequit: цѣсаръ
enim est caesar et caesareus.
39. теокго зѣлокъзньнадоу нрѣа genitivus vicem
accusativi praebens in substantivo rem inani-
matam designante rarior est. Idem tamen le-
ges v. 70. оуѣзлнщаша глаго сего, v. 143. и
нзлнл того рѣцѣмъ ѡдлмоа, v. 145. сего
ѡдламо глаголаахъ, v. 348. зѣра сѣѣта.
42. Mirum est, достоинъ construи cum въ et
accusativo: въ санъ и въ чѣсти достоинъ
въити vv. 150 et 155; rectius construиtur cum da-
tivo: да волюшемъ чѣстемъ достоинъ въджтъ.
43. отъати (subintellige са) живота и воинъство.
Genitivus живота et accusativus воинъство ab
eodem verbo pendent. Slovenus interpres sine
dubio imitatus est syntaxim graecam, post
ἀφαιρεῖσθαι duos accusativos poscentem: ἀφαι-
ρεῖσθαι ζώην καὶ στρατηλίαν.
56. жнзлн въ помолти usque ad матежъна
v. 62 sunt verba psal. 90. 1 — 3.
75. прншедъшемъ linea consonae м imposita libra-
rius indicasse videtur, hanc consonam delен-
dam esse; dativo enim hic locus non est.
77. издрешти, а saepe euphoniae gratia inseritur
inter з et р: v. 95. въздрор v. 165. въздроръ.

- v. 605. издрадъ et inter з et ж: v. 689.
иждени про иззжени.
79. калко сжтз вонни syntaxi sat frequenti in li-
bris palaeoslovenicis, recte: калко кста воннз.
80. нисжтз saepius нѣсжтз. — вън rarissime pro
взн; љ etiam habes: v. 593 прѣчистыа et
v. 638. патзин.
85. протнѣж твоѣмоу нравоу и има твоѣ положи-
но вѣистз secundum tuos mores et nomen
tuum inpositum est; significat de nomine Agri-
colai, in quo habes *ἀγροικος* inurbanus, ferus
(сверѣпз).
93. Vocativi sing. formae indefinitae rariores sunt:
неподобѣне, завидѣливе, покрзвене, v. 185.
испалнѣне.
96. влачаште, rectius fortasse влачаштемз dat.,
ut pendeat a повелѣти. Cf. etiam v. 287.
100. нхз gen. pro acc. plur. а. Idem vv. 102. 261.
а habes v. 281.
101. агла delendum est. Videtur scribere voluisse:
а глагола.
107. вѣ малокрѣменьнаго сего житиѣ. Vides
praepositionem вѣ hic construi cum genitivo,
quod subinde fieri indicavimus in Radicibus
linguae slovenicae laudantes: вѣ сжеотзи Marc.
3. 2, 4. вѣ дѣне Joan. 11. 9.
115. з lege: седмемз. Numerales cardinales cum
substantivo plur. congruit.
117. вѣ севастини про севастини, recte севастинѣ.
123. то conjunctio est. Idem legitur v. 537 то и то.
Confer ти in nostris Radicibus.
127. ово — овзи pro овзи — овзи.
133. м. мз lege: четзиремз десатемз.
139. џалмоса, alias џалма.

140. **БОЖЕ** usque ad **оустѣ** **моуѣхъ** v. 142 sunt verba psal. 53. 3, 4.
146. **видѣтъ** est supinum pendens a **сънидоша сѧ**.
160. **доук'сѣ** ac si scribere voluisset **доукъсѣ**, nulla enim vox slavica desinit in **кѣ**. — **каменнымъ** pro — **никмъ**. Cf. etiam v. 226.
163. **начни творити** est imperativus futuri: agito, uti **начьнѣ** **творити** est indicativus futuri.
174. **и** supervacaneum est.
180. **тако ми вози** et v. 181 **тако ми хѣ**, modus loquendi serbis usitatissimus. v. 614 **тако ми ісоуѣ**.
204. **не оубоите сѧ** usque ad **погоубити е** Matth. 10. 28.
205. Slovenus pro genit. posuit genit. cum praep. **отъ**, graecum imitatus: **ἀπὸ τῶν ἀποκτείνοντων**.
206. **могъштѣмъ** minus bene, recte: **могъштѣнѣхъ**, uti habet Codex ostrom.
208. **родъстѣѣ**, aperte **γενεά** legit interpreс pro **γενέννα**. Codex ostrom. **гѣнѣѣ**.
210. **фуртоунаѣнѣ**. **ѣ** saepius pro **оу** ponitur: v. 332 **мору** pro **морѣ**; v. 231 habes **фуртоунаѣнѣ**. Et Fortunatiani et, quod sequitur, Terentii nomen ab historia XL martyrum alienum est. Interpreс usque ad v. 250 alius historiae fragmentum immiscuit.
212. **мжѣ** acc. plur. pro **мжѣ**, quod habes v. 434.
213. **оумѣдрѣнѣ**, recte **оумѣдрѣнѣ**.
219. **оуста вѣсѣхъ** ac si diceres: os omnium, i. e. qui omnium nomine loquitur.
229. **подъѣ** saepissime additur **тъ**: **подъѣтъ**. v. 531 habes etiam **ѣ** pro **ѣтъ**.
232. **прикоснѣти сѧ** jungitur cum **кѣ** et dat. vv. 136 et 303. cum genit. v. 232 et cum loc.

- uti reliqua cum при composita. Vide glossar. in glagolita cloziano sub приовзштити.
247. Ex *Ἡρακλῆς* fecit nom. иракль, unde dat. ираклю.
350. Quae sequuntur cum praecedentibus non congruunt; interpret enim ad historiam XL martyrum redit.
265. Verba a кз тевѣ възведедохомъ usque ad оуштедритъ нзи leguntur psal. 122. 1 — 3.
318. вазнамъ кротан, recte вазнзи.
319. иже in hoc versu et in sequentibus respondet articulo graeco.
320. мѡуѣниѣ acc. sing. ac si nom. esset мѡуѣниа pro мѡуѣни. Confer зми и змиа.
339. жатеж messem pro aestate posuit. Confer gr. *θέρος*.
343. послѡуша ѿ молаштъ са ихъ auscultabat eos orantes pro молаштинхъ са. Recte: послѡуша ѿ молашта са. Vides hic pronomē demonstrativum ихъ pronomine са separatum esse a participio.
356. на лица ихъ in conspectu eorum.
391. извазавѣше pro сѣвазавѣше.
403. доуша наша usque ad него и земьж habes psal. 123. 7 — 9.
432. сѣмъ мѣстѣ localis sine praepositione rarissimus. Confer зимѣ in nostris Radicibus.
457. S. Gregorius Magnus, Pontifex Romanus et ecclesiae doctor, non solum a Latinis verum etiam a Graecis celebratur: ab illis memoratur die XII, ab his, in antiquioribus menologiis manu exaratis, nomen ejus ad diem XI Martii inscriptum esse dicit auctor vitae ejus in Actis Sanctorum, Martii II. 121. quod etiam in nostro codice fieri vides. In Menaeo graeco, excuso Venetiis 1843, memoria ejus cum

ecclesia Romana ad diem XII Martii assignatur. — Григора, григороу ac si nominativus esset григоръ. Habes tamen etiam григория et григорию — роумзска'го pro роумзскааго; graecorum o palaeoslovenice in fontibus glagoliticis saepe per оу redditur: дѣмоуиъ, лароуиъ. Formam римскъи habes v. 460, ubi o in и. mutatum est, quod fit etiam in Jakin, Nin, Skradin pro Ancona, Nona et Scardona.

461. въ манастири сватааго апостола андреа, нарицаемааго каноскаура, близъ святоу юмченикоу ѿана и паула, ubi graecus habet: τῆς μονῆς τῆς οὕτω καλουμένης Κλειοσκάβρης. Sermo est de monasterio S. Andreae Apostoli juxta basilicam SS. Joannis et Pauli ad Clivum Scauri; v. 540 habes formam каноскаръ. — Cave putes ꙗ in voce андреа esse supervacaneum, necessarium est secundum regulas euphoniae linguae palaeoslovenicae. — паула alias etiam павла scriptum reperitur.

466. близъ вратъ сватааго паула апостола на мѣстѣ нарицаемѣмъ кѣла нова juxta portam S. Pauli Apostoli, loco, qui dicitur Cella nova, ut habent Acta Sanctorum.

479. маломошти aperte est dat sing. a nom. маломоштъ v. 470, vel rectius маломоштъ v. 480. genit. plur. маломошти pro — штин legitur v. 511. Cum declinatione anomala hujus substantivi confer declinationem substantivorum днь (dies) пжтъ (via), quorum dat. sing. desinit in и, genit. plur. in ин: дни et пжти; днини et пжтини. — моштъ derivatur a radice мор — ope suffixi тъ, ita ut — моштъ sit pro мортъ; гт enim in шт mu-

- tari notum est: confer **врѣшти, мошти** cum **врѣгти, могти** a radicibus **врѣг — мог —**
486. **дрогжж. s. златицж.** Notum est in lingua slovenica numeralia cardinalia a **патъ** esse substantiva gen. fem., ac si diceres: secundam **επτάδα** nummorum.
495. **чѣстѣнѣи** et v. 497 **владѣнѣи** sunt antiquiores formae nom. sing. masc. def. in nostro codice rariores v. 598 **дѣкатѣи** v. 645 **четверѣтѣи**.
502. **κ** **посчлала** misit pro **кѣтъ посчлала**, — **тъ** finale tertiae pers. sing. praes. in nostro codice saepius deest: v. 621. **хѣште**. — **госпожда великаѣ** secundum Acta Sanctorum est S. Sylvia, mater S. Gregorii Magni, inscripta martyrologio romano ad diem III Novembris. — **сѣ коуцнѣж** vox ignota, quae nobis e graecitate medii aevi in linguam slovenicam videtur migrasse. At frustra quaeres in Du Cange. Nos conferendum censemus cum graeco **κουτζός**, quod: mutilum significat, ut **коуцѣ** (haec enim est nom. sing. forma) sint: legumina minutim concisa, quae secundum Acta Sanctorum mater Sylvia S. Gregorio mittere solebat. Martii II. 139.
510. **сакѣлароу** a nom. **сакѣларѣ** v. 519. At nom. **сакѣларини** habes v. 513.
517. **вѣхѣ реклѣ** dixeram. Nota ad formandum tempus plusquamperfectum cum participio in — **лѣ** non aoristum **вѣхлѣ**, qui alii tempori formando inservit, sed imperfectum **вѣхѣ**, **вѣхлѣ** jungi.
519. **три на дѣсѣте** proprie: tres supra decem; **дѣсѣте** enim nobis quidem videtur esse obsoleta accus. sing. forma, uti in **матере, црѣкве**.
522. **дѣва на дѣсѣте нѣхѣ кѣтѣ** contra syntaxin slavicam, quae poscit: **дѣва на дѣсѣте кѣта**.

Etiam pro два на десате златицъ recte diceres: дзвѣ на десате златици. Interpres potius ad десатъ quam ad дзвѣ, uti debebat, respexit.

557. нскоуцити minus bene pro supino: нскоуцитъ.

572. какоа оубо слави сѣподоватъ сѣ прѣзика-
жштинивъ заповѣдехъ ко и дѣлажште прав-
дѣ. Miraberis prius participium прѣзикаж-
штини esse formae definitae, posterius дѣлаж-
штеvero indefinitae; at recte sic se res habet, sine
dubio enim etiam archetypon graecum habuit,
οἱ διαμένοντες . . . καὶ πράττοντες, posteriore
participio carente articulo.

578. кѣ о десѣнжѣ стоаштинимъ aperte instrum.
pro dativo: стоаштинимъ.

582. кѣте, recte кѣти.

586. Post темѣници excidit вѣхъ. Loco кама ex-
pectaveris кѣе.

587. моа gen sing. fem. rarissimus pro мока. Con-
fer neoslov. moje.

595. подоваатъ forma, sine dubio antiquior, pro
подовактъ saepissime legitur in nostro co-
dice.

598. In menaeis impressis ecclesiae graecae et in
martyrologio ecclesiae romanae S. Paulus Sim-
plex celebratur die VII, in nostro codice die
XIX Martii.

603. хѣштѣ et v. 621 хѣште, quod v. 622 est
хоштѣ. Forma хѣштѣ congruit cum recen-
tiorum Slovenorum hčem, čem, et, quod mi-
raberis, šte in phrasi: kteri šte quicumque.

607. злонравѣнж разоума usu genitivi rariori.

609. сѣ села respondet graeco: κατὰ τοῦ ἀγροῦ.

613. сѣ овѣичѣнжѣ ка хотѣнж; nota primo: instrum.
fem. adjunct. formae definitae rarissimum in
— жѣ pro — оѣ, secundo: vocem хотѣ pro-

- prie: desiderium hic sine dubio significare: adulterum.
617. **ни** praepositione **кз** а **комоу** separatum est, uti v. 665 **нѣ** а **колицѣхъ** praepositione **по**. Recte.
620. **тазкнжез двѣри** rectius fortasse separabis: **тазкнжъ въ двѣри**. — **Ии ишедъ же** aut **и** aut **же** supervacaneum est.
623. **шестъ десатъ** et v. 744. **седмъ десатъ**. Nota **ъ** finale. Idem habes in codice ostromiriano. Confer polonicum sześćdziesiąt, non: — sięć. Adde instrum. plur. **сз уетзірьми десатъ** v. 345.
639. **брашно** pro **брашна** propter negationem.
642. **того ради не възиде до трин дѣни ни захоу**. Rarior dativi usus pro **въ захоу**. Quid **сѣѣтѣ**?
656. **четерѣтъзи дѣнь иматъ трѣпа** modo loquendi graecis recentioribus usitato.
670. Cave putes **живъ** esse adjectivum, est enim participium perf. act. а **жити** rad. **живъ** —
674. **въздрѣжанѣжнѣжъ** pro **въздрѣжанѣжъ**.
686. **ведзі и тзі** ducens etiam illos (qui juvenem adduxerant).
725. **пѣнтѣстѣмъ**. Vides post vocalem nasalem addi consonam **и** supervacaneam, quod passim in vocibus peregrinis fit.
728. **оуслѣшии** pro **оуслѣшишии**.
736. **ноуждею** pro **ноуждежъ**. Rarissime confundit **оу** cum **жъ**.

I n d e x

*vocabulorum, quae in nostris Radicibus linguae slovenicae
veteris dialecti desunt.*

Ако uti.	БОЛЪШЬМИ majori voce.
акѣи uti.	БОУРЕНЪ pro — рѣнъ pro-
лаченъ pro — чѣнъ esu-	cellosus.
rienſ.	вѣістръvehemens, pronus.
лачѣва pro — чѣва fa-	вѣжати fugere.
mes.	вѣжити сѧ agitari a dae-
вѣзаконникѣ ἀνομία iniqui-	mone.
tas.	вѣсовъскъ pro — въскъ
вѣзденикъ pro — дѣнникъ a-	daemonis.
byssus.	вѣселити сѧ laetari.
вѣзлаовенъ pro — вѣнъ	вѣшьство ars magica.
ἀκαχοſ innocens.	водѣнъ aquae.
вѣстоудѣнъ impudens.	возъ vehiculum.
вѣсѣмрътѣнъ immortalis.	воинъство pro — нѣство
вѣсѣкъстикъ ἀσεβεια im-	militia.
pietas.	воѣвода bellidux.
вѣсѣдовати loqui.	врѣховѣъ supremus.
вѣаговѣрънъ εὐδοξοſ re-	вѣврѣшити injicere.
ligiosus.	вѣгаждатигratum facere.
вѣагодарѣстѣнъ gratias	вѣдворити сѧ commo-
agere.	rari.
вѣагодатѣнникъ propitius.	вѣзѣоити сѧ timere.
вѣагодѣтъ gratia.	вѣзѣоудити expergefä-
вѣагословѣкникѣ benedi-	cere.
ctio, eleemosyna.	вѣзѣати exclamare.
вѣагѣинъ bonum.	вѣзѣратити сѧ reverti.
вѣагородница dei genitrix.	вѣздрѣити rugire.
вѣожинъ divinus.	вѣздрѣжати possidere.
вѣожѣство natura divina.	вѣзлагати imponere.

ВЪЗАТИ sumere.	ГЛАДНЕВЪ famelicus.
ВЪКОУШАТИ gustare.	ГЛЖЕННА profundum.
ВЪНИТИ intrare.	ГОИЕННИК persecutio.
ВЪПРАШАТИ interrogare.	ГОСПОДЪНЪ domini.
ВЪПРОСИТИ interrogare.	ГОУВНТЕЛЪ tyrannus.
ВЪСНИАТИ illucescere.	ДАДНИК donum.
ВЪСКАЛАТИ imponere.	ДАЛЗГОТРЪПЪНИК patientia.
ВЪСКОЧИТИ insilire.	ДОВЪКСТЪ fortitudo.
ВЪСКРАИ pro ВЪЗЪ—juxta.	ДОИЖДЕ donec.
ВЪСТАТИ surgere.	ДРОУЖИНА socii.
ВЪСЪПАТИ projicere.	ЖЕНЬСКЪ muliebris.
ВЪВЕСТИ pro ВЪВ — introduce.	ЖИЗНОДАВЪЦЪ qui vitam dat.
ВЪЗВЕСТИ pro ВЪЗ — tollere.	ЖИТИК vita.
ВЪЗИРАТИ pro ВЪЗ — aspicere.	ЖРЪТИ, ЖРЪТИ sacrificare.
ВЪЗРЪТИ pro ВЪЗ — aspicere.	ЖЪДАТИ expectare.
ВЪЗАТИ pro ВЪЗ — sumere.	ЖАТЕА messis, aestas.
ВЪЛЪСТИ pro ВЪЛ — intrare.	ЗАВИДЪЛНЕВЪ invidiosus.
ВЪНИТИ pro ВЪН — intrare.	ЗАКАННАТИ obsecrare.
ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬ παντοκράτωρ omnipotens.	ЗАПОВѢДЪ praeceptum.
ВЪСМНАТИ СА pro ВЪС — ridere.	ЗАПРЪТИТИ praecipere.
ВЪСПРЪШТЕНИК pro ВЪС—minae.	ЗАСТЪПНИКЪ susceptor.
ВЪЧЪСТИ pro ВЪЧ — adnumerare.	ЗАХОДЪ sella familiarica.
ВЪНЪЧАТИ coronare.	ЗАЛТИЦА numus.
ВЪРЪНЪ religiosus.	ЗЪЛОДЪШ maleficus.
ГЛАГОЛЪ verbum.	ЗЪЛОКЪЗНЪНЪ astutus, malignus.
	ЗЪЛОПРАВЪНЪ pro—ВЪНЪ malus.
	ИЗВЪГНЪЖТИ effugere.
	ИЗВЪШТИ extrahere.
	ИЗВОЛЕННИК voluntas.
	ИЗВОЛИТИ eligere.
	ИЗВЪСТИТИ СИ persuasum habere.

извазати pro cze —	крѣпити confirmare.
colligare.	крѣпость virtus.
изгнати expellere.	коумирзскъ pro — рьскъ
издрешти pronunciare.	ad idololatriam perti-
издрада extra ordinem.	nens.
изити exire.	коуцъ vide not. ad v. 502.
излѣсти exire.	левъ pro лъвъ leo.
измрѣти mori.	легко pro лъг — facile.
измърѣти mori.	лнши vulpis.
измѣнити mutare.	лншеник defectio.
изнемошти infirmari.	ловчъ insidiatoris.
изнести educere.	любоништин φιλάνθρω-
изати eripere.	χος pauperum amans.
иже же ubi relat.	лютость acerbitas.
инамо alio.	маловрѣмениъ temporalis.
искоуцъ tentatio.	маломошъ pauper.
искоуцъ pro — сънъ	манастыръ monasterium.
tentatus, probatus.	мартъ martius.
искоушеник tentatio.	млостивъ clemens.
исплънити explere.	млотиа μηλωτή pellis
исповѣдати confiteri.	ovina.
истинъъ verus.	млъчаливъ taciturnus.
истопити са demergi.	многоценъ pro —
исходити exire.	нъ pretiosus.
каландъ calendae.	матежъ seditiosus.
каменик lapides.	мждрость sapientia.
камъкъ lapillus.	мжжескъ pro — жьскъ vi-
капикарин καπικάριος	rilis, humanus.
clavicularius.	мжченикъ martyr.
кнажъ principis.	мжчлазъ pro — лънъ
кола plur. vehiculum.	ad cruciatum pertinens.
конъчати finire.	мжчити cruciare.
краса venustas.	навести ducere.
кротити mitigare.	наказаник apparitio.
кръма cibus.	намѣстаникъ vicarius.
кръстианъ christianus.	

напълнити implere.	обѣштати promittere.
нарешти nominare.	овогда — овогда modo —
нарицати nominare.	modo.
наставити dirigere.	огньнъ igneus.
наставникъ dux.	оделѣвати vincere.
наоучити docere.	одоелѣвати vincere.
начало initium.	оживити vivificare.
начальнъ principalis.	оставити relinquere.
начати incipere.	останькъ reliquiae.
начатъкъ initium.	остатъкъ reliquiae.
невесънъ pro — сънъ	отити abire.
coelestis.	отзерѣшти са deficere.
невесъскъ pro — съскъ	отзеѣштати respondere.
coelestis.	отзганыти abigere.
невидимъ invisibilis.	отздати reddere.
нѣли pro кѣи tum.	отзлжчити separare.
немошть infirmitas.	отзпасти deficere.
ненависть odium.	отзпоустити dimittere.
ненасъштѣнъ insatiabi-	отзстжпити decedere.
lis.	отзходити abire.
неповѣдънъ invincibilis.	отзхати eripere.
неподобънъ non decens.	отъѣтъ pro отъе —
неправда injustitia.	responsio.
нетѣлѣникъ incorruptibi-	пакостьникъ tyrannus.
litas.	папа папа.
нечѣстивъ impius.	патриаръшскъ pro —
овълегъчити pro — лъг —	шьскъ patriachalis.
relevare.	патриаршество pro —
овѣшти vestire.	шьство patriachatus.
овоукъ stultus.	повѣгати aufugere.
овзикъжти assuescere.	повѣдити vincere.
овзичънъ solitus.	повелѣникъ praeceptum.
овъштинъ манастиръское-	повелѣти praecipere.
nobium.	поврѣшти projicere.
овъштина commune.	повѣдѣти narrare.
овѣдовати prandere.	погоувити perdere.

ПОДАТЕЛЪ qui praebet.
 ПОДАТИ praebere.
 ПОДЪАТИ suscipere.
 ПОЖЪРѢТИ absorbere.
 ПОЖЪРѢТИ sacrificare.
 ПОЗЛАТИТИ inaurare.
 ПОЗЫВАТИ invitare.
 ПОКЛАНИНИКЪ adoratio.
 ПОКЛАНИАТИ adorare.
 ПОКОРИТИ subicere.
 ПОКРЪИТИ tegere.
 ПОКЪИНОВЕННИКЪ nutus.
 ПОЛОЖИТИ ponere.
 ПОЛЪЗЫНЪ utilis.
 ПОЛЪСКЪ agri.
 ПОМАГАТИ adjuvare.
 ПОМАНИКЪ nutus.
 ПОМИЛОВАТИ misereri.
 ПОМОЛИТИ СЯ orare.
 ПОМОШТИ adjuvare.
 ПОМОШТЬ adjutorium.
 ПОМОУДИТИ morari.
 ПОМЪАСАТИ perpendere.
 ПОМЪАШАѢТИ et — АЯТИ
 perpendere.
 ПОМЪНѢТИ meminisse.
 ПОСЛОУЖИТИ servire.
 ПОСЛОУШАТИ auscultare,
 obedire.
 ПОСЛОУШЪСТВОВАТИ te-
 stari.
 ПОСТАВИТИ constituere.
 ПОСТРАДАТИ pati.
 ПОСТЪАДИТИ СЯ confundi.
 ПОСЛАТИ mittere.
 ПОТОПИТИ demergere.

ПОТРѢЗЫНЪ pro — БЫНЪ
 necessarius.
 ПОТЪШТАТИ СЯ festinare.
 ПОХОУАТИ maledicere.
 ПОЧИТАТИ honorare.
 ПОКСЪ cingulum.
 ПОАТИ sumere.
 ПРИВЛИЗАТИ СЯ appro-
 pinquare. —
 ПРИВЛИЖИТИ СЯ appro-
 pinquare.
 ПРИВѢГНЪТИ refugere.
 ПРИВѢЖАТИ refugere.
 ПРИВѢЖИШТЕ refugium.
 ПРИВЕСТИ rad. ВЪЗ — ad-
 vehere.
 ПРИВЕСТИ rad. ВЕД — ad-
 ducere.
 ПРИЗЫВАТИ advocare.
 ПРИКОСНЪТИ СЯ tangere.
 ПРИЛЕЖАТИ astare.
 ПРИСТАВИТИ constituere.
 ПРИСТРАШЕНЪ pro — ШЫНЪ
 trepidus.
 ПРИСТЪПИТИ accedere.
 ПРИСѢТИТИ invisere.
 ПРИТИ venire.
 ПРИЧЪСТИ adnumerare.
 ПРИЧАСТЪНИКЪ particeps.
 ПРИШЕСТВЕНЪ pro — ШЫС —
 adventus.
 ПРИАТИ accipere.
 ПРОГНАТИ fugare.
 ПРОГИѢВАТИ СЯ irasci.
 ПРОДАТИ vendere.
 ПРОЛИФИАТИ cundere.

промѣислаз prudentia.
 прославити praedicare.
 противѣ secundum. Cum
 dat.
 поуѣстѣицкѣз deserti.
 поуѣстѣина desertum.
 прѣвѣнѣати confringere.
 прѣвѣзѣати perseverare.
 прѣвѣзити manere.
 прѣвѣстити rad. вѣз—trans-
 vehere.
 прѣдати tradere.
 прѣдѣлаѣжати imminere.
 прѣдѣлажити proponere.
 прѣдѣстоѣати instare.
 прѣжде ante.
 прѣимѣицкѣ successor.
 прѣклоиити flectere.
 прѣложити mutare.
 прѣлаѣсть fraus.
 прѣлаѣштати decipere.
 прѣмѣлоѣстѣицѣз miseri-
 cors.
 прѣмѣоудити morari.
 прѣмѣиити mutare.
 прѣвѣнести mutare.
 прѣплѣдѣицѣ meridies.
 прѣподѣвѣицѣ sanctus.
 прѣтрѣзѣити sustinere.
 прѣчѣистѣ purissimus.
 прѣштѣицѣ minae.
 пѣванѣицѣ spes.
 раждѣшити calefacere.
 разѣратити pervertere.
 разгнѣвѣати са irasci.
 раздѣзрати discindere.

раздѣлѣити (лѣати) divi-
 dere.
 разити са dispersi.
 разлиѣити са diffundi.
 разоумѣити intelligere.
 распадати са disrupti.
 растѣати са dissolvi.
 растѣatura.
 рѣзѣно thesaurus
 рѣзѣицѣа aerarium.
 римѣскѣ romanus.
 роумѣскѣ romanus.
 рѣжѣ ludibrium.
 сѣкѣларѣи saccellarius.
 сѣмоѣлаѣстѣицѣ autocrator.
 сѣврѣпоѣвати ferum esse.
 сѣѣтиѣлѣицѣ luminare.
 сѣлѣ, до — adhuc.
 сѣжѣдѣ parcus.
 сѣоуѣгоѣвати servum esse.
 сѣоуѣжѣба servitium.
 сѣтарѣицѣ pro — цѣ senex.
 сѣтарѣиѣицѣа корѣвѣи-
 цѣомѣ nauclerus.
 сѣтолѣ mensa. Cave cum
 Dobrovio, quem V. Han-
 ka sequutus est, pu-
 tes, esse hanc vocem
 derivandam а сѣтоѣати,
 descendit enim а сѣ-
 лѣж (sterno). Confer
 вѣозѣ а вѣзѣж, сѣвѣорѣ
 а вѣрѣж, раздѣорѣ а
 дѣрѣж, плѣтѣ а плѣтѣж,
 etc.

сзраненх pro — нѣхъ
peregrinus.

строи dispositio.

соукѣзхъ pro — тѣхъ
vanus.

сзблѣзхъ scandalum.

сзбзрати colligere.

сзврѣшти projicere.

сзвѣзати colligare.

сзгрѣштити peccare.

сздрзжати tenere.

сзжешти comburere.

сзкѣштити cōstringere.

сзконъчаник finis.

сзконъчати finire.

сзмести converrere.

сзмрѣтхъ pro — тѣхъ
mortalis.

сзнити descendere.

сзпасеник salus.

сзпаситель salvator.

сзподобити dignum fa-
cere.

сзпринимникъ particeps.

сзпрашти conjungere.

сзтворити facere.

сзтрѣпѣти perdurare.

сзходити descendere.

сзхранити conservare.

сздѣиствовати pro сзд —
adjuvare.

сзлѣсти pro сзл — de-
scendere.

сзнити сѧ pro сзн —
convenire.

сѣдз canus.

теченик cursus.

тазкнѣти pulsare.

толѣма tantopere.

толѣ, до — etiam tum.

топлота calor.

трѣпѣза mensa. A graeco
τράπεζα.

третик tertium.

тѣгда tum.

тѣжде idem.

тагость gravitudo.

оувѣити occidere.

оувѣвати occidere.

оувоѣити сѧ timere.

оувѣи vae.

оувѣдѣти cognoscere.

оувѣрити persuadere.

оуготовати parare.

оузѣрѣти videre.

оукрасити adornare.

оумѣрѣти mori.

оумждрити sapientem
reddere.

оуправити dirigere.

оуправѣвати dirigere.

оуслѣшати exaudire.

оуспѣшнхъ utilis.

оусрѣдикъ misericordia.

оуста qui aliorum no-
mine loquitur.

оустрѣмѣнникъ impetus.

оутро cras.

оучитель doctor.

оушѣдрити misereri.

хоть desiderum, мое-
chus.

хоула maledictio.
хѣтѣти velle.
штедрота misericordia.
црѣкзвѣште templum.
црѣноризѣцѣ pro—зѣцѣ,
monachus. Nota pro ч,
о uti in dialecto serbica.
цѣсарѣ rex, regius.
цѣсарѣствовати regnare,
честь pro чѣсть—honor.
честьнѣ pro чѣс—hono-
randus.
чловеѣколюбѣнѣ φιλαν-
θρώπως humane.

чловеѣчѣскѣ humanus.
чоудѣнѣ pro — дѣнѣ
mirus.
чѣстѣнѣ pro — тѣнѣ
honorandus.
ѣзѣвѣнѣ laesus.
ѣрость furor.
кѣногласѣе unanimitas.
кѣнодоушѣнѣ pro —
шѣнѣ unanimis.
кѣноѣ instr. sing. fem.
semel et simul.
кѣ'нѣ unus.
кѣстѣство essentia.

Epimetra grammatica.

Epimetrum primum.

De veris literarum slovenicarum nominibus.

Копитарий in brevi linguae palaeoslovenicae grammatica glagolitae cloziano addita pag. 48 sequentia esse literarum nomina statuit:

а азъ, в воукъи, в вѣди, г глаголаъ, д добро,
е естъ, ж живѣте, з зѣло, з земаѣ, н нже,
ї и, к како, л люди, м мѣсѣте, н нашь, о
онъ, п покон, р рѣци, с слово, т тѣрдо, оу
оукъ, ф фертъ, х хѣръ, ѡ ѡтъ, ѡ шча (шта),
ѡ ци, ч чръкъ, ш ша, з кръ, зѣ крѣи, ѡ крѣ,
ѣ (ѣтъ), ю юсъ, ѡ ѡ, к к, ѡ — ѡ — ж —
ж — ѡ ѡи, ѡ ѡи, ѡ ѡи, ѡ (ѡкъ)

De his nominibus nota sequentia:

- a) в in abecenario bulgarico vocatur: бѣоби, quod respondet formae воукъи pro воукъи. Confer цръкъи pro цръкъи.
- b) вѣди, quod Копитарий: scito interpretans secundam personam sing. imp. a rad. вѣд — (infinit. вѣдѣти) esse putabat, imperativus esse nullo modo potest; est enim imperat. a вѣдѣти — вѣждѣ. Non dubitamus, quin scribendum sit: вѣдѣ, antiquior primae personae sing. praes. forma pro recentiori вѣмѣ. Vide nostras Radices linguae slovenicae veteris dialecti et codicem vv. 556 et 742. Argumento nobis est hujus literae nomen: uédde in abecenario bulgarico codicis Parisini 2340 edito in: Nouveau traité de diplomatique Paris. 1750. tom. I. tab. XIII. pag. 708, et cum nominibus literarum a Копитаріо in glagolita cloziano tab. I., quod primi editores

Benedictini talium rerum peritissimi et cimelii *αὐτόπται* propter literarum latinarum figuras nono aut decimo seculo (ancien au moins de huit à neuf cents ans) assignare non dubitarunt, Kopitarius seculo XI aut XII, Dobrovius seculo XIV aut XV in Bulgaria, Venceslaus Hanka tandem Parisiis a Carlo IV (seculo XIV) scriptum esse putat. De antiquitate hujus folii et de hypothesis Dobrovii et Hankae verisimilitudinis experte alio loco fusius disputabimus.

c) Pro *ΓΛΑΓΟΛΖ* rectius fortasse *ΓΛΑΓΟΛΗ* propter: glágoli abecenarii bulgarici, e quo Russorum *ГЛАГОЛЪ* facilius explicabis.

d) *ΖΕΜΚΙΑ* antiquior forma est pro *ΖΕΜΛΙΑ*. Abecenarium bulgaricum praebet: *zémia*.

e) *ī* in abecenario bulgarico appellatur: *isei*, quod fortasse reddendum est per: *иже ī*. Sed quomodo haec appellatio explicanda?

f) Pro *ΛΙΟΔΗ* scribendum esse videtur *ΛΙΟΔΗΚ*; habet enim supra laudatum abecenarium bulgaricum: *lúddie*, et graecus quidam in *glagolita cloziano* pag. 47 scribit: *λουδία*. Videtur tandem nominativus potius convenire quam accusativus.

g) Pro *ΜΖΙCΑΪΤΕ* scribe *ΜΖΙCΑΗΤΕ*, haec enim est imperativi forma; formae in Kopitarii brevi grammatica occurrentes: *ΖΗΡΪΤΕ*, *ΕΟΛΪΤΕ* etc. pro *ΖΗΡΗΤΕ*, *ΕΟΛΗΤΕ* mendosae sunt. Recte abecenarium bulgaricum habet: *mustlite*, quod e graeco *μουσθλίτε* natum est; graecae enim linguae euphonia non patitur *λ* immediate consonam *ς* sequens, sed inserit *θ*. Cf. *ἐςθλός* e radice verbi sustantivi *ἐς* — et suffixo — *λος* pro *ἐς-λός*.

h) Pro *ΤΕΡΑΔΟ* scribe veram linguae palaeo — slovenicae formam *ΤΕΡΛΑΟ*.

- i) **шча** est russicum pro palaeoslovenico **шта**. Bibliothecae palatinae vindobonensis cod. philol. graecus 233. habet **σά**; alius graeculus Ressorum sequutus est pronunciationem scribens **σθία**. In abecenario bulgarico recte deest.
- k) Consonam **т** in abecenario bulgarico sequitur figura vocata: hic, similis literae **γ** glagolitae cloziani. Nobis quidem propter ordinem, quem obtinet, videtur esse potius **ογ** quam **γ**, et: huc vel uc (**ογκз**) pronunciandum: h enim supervacaneum est, uti in hiest pro iest (**κєтк**); nostrae tamen opinioni obstat alius graeculi in glagolita cloziano pag. 47 nomen **ηκ** eidem literare **ογ** impositum. Idem nomen: hic etiam literae **ж** imponitur, ni fallimur, minus bene.
- l) **φερтз** genio linguae palaeoslovenicae contrarium est, scribe: **φρктз**, quam formam vidimus in codice, continente chronica Georgii Hamartoli.
- m) **к** in abecenario bulgarico vocatur peller, quod **пакрз** scribendum esse et literam sequentem **τò κрз** significare videtur; poterat enim ordo alius esse ac nunc est. Haec est Kopitarii opinio memorantis nomen pajerk. Glagol. cloz. XXVIII. Fortasse peller est **полз κрз**, i. e. dimidium literae **κрз**.
- n) **ѣ** vocatur **ѣтк**, cuius figurae in abecenario bulgarico respondet nomen: hiet, apud graeculum vero (glagol. cloz. pag. 47) **γέατ** i. e. **ѣтк** et in codice philolog. graeco bibliothecae palatinae vindobonensis 233: **λάτ** i. e. **ѣтк**. In codicibus antiquissimis duplicem haec litera habet sonum 1) respondentem **τῷ é fermé** gallicorum aut **τῷ é** recentiorum slovenorum in vocibus: **véra**, **péna**, et **τῷ ѡ**. Cum veronon detur vox slovenica incipiens a sono **τοῦ é fermé**

Epimetrum secundum.

De adjectivorum formis definita et indefinita.

Lingua palaeoslovenica, uti lituanica et gothica, (Vide Fr. Bopp, Vergleichende Grammatik p. 368 et seqq.) duplici gaudet adjectivorum forma: definita et indefinita. Declinatio posterioris a declinatione substantivorum non differt; prior vero constat adjectivo indefinito et pronomine demonstrativo *и*. Liceat nobis pauca de usu et de formatione casuum adjectivorum formae definitae dicere. Adjectiva definita usurpantur ad exprimendum aliarum linguarum adjectivum junctum cum articulo. En quaedam exempla e codice ostromiriano anni 1056: *глагоухѣа творѣа сазѣшати и нѣмѣаа глаголаѣа* τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν *surdos facit audire et mutos loqui.* Marc. 7. 37. *кѣто оубо отѣ тѣхѣ трии ближнии мѣнѣа ти сѣ бѣѣти вѣпаѣшогѣогѣогѣ вѣ разбоннѣаѣ;* τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγενῆσθαι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λησάς; quis igitur horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? Luc. 10. 36. *остаѣи мрѣтеѣаа погребѣи сѣоѣа мрѣтеѣаа* ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς *sine mortuos sepelire mortuos suos.* Luc. 9. 60. *глагоухѣи, нѣмѣи, вѣпаѣшогѣи, мрѣтеѣи* haberet slovenus, si graecus scripsisset *sine articulo: κωφοὺς, ἀλάλους, ἐμπεσόντι, νεκροὺς*, uti in exemplis sequentibus: *чловеѣа — вѣ макѣѣи рѣѣѣи оѣаѣѣѣа* ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ῥυμφισμένον *hominem mollibus vestibus vestitum.* Matth. 11. 8. *пѣрѣа* (recte *прѣѣа*, *пѣрѣа* respondet russo *портѣа*) *вѣнѣмѣѣаа сѣ нѣ*

οὐ γράσκητ' ἕνον τυφόμενον οὐ σβέσει linum ardens
non exstinguet. Matth. 12. 20. ΕΞ ΕΒΡΤΚΗΤ' (recte
ΕΒΡΚΤΗΤ', Russis est ВЕРТЕНЪ) ΓΡΟΒΖ ΗΟΒΖ ἐν τῷ
κήπῳ μνημεῖον καινόν in horto monumentum no-
vum. Joan. 19. 41. ΕΞ ΜΑΚΚΚΖΙΗΧΖ, ΕΖΗΚΜΨΑΔΓΟ
CΔ, ΗΟΒΖΗ graece esset: τοῖς μαλακοῖς, τὸ τυφόμε-
νον, τὸ καινόν.

Formam adjectivorum definitam constare for-
ma indefinita et pronomine demonstrativo η jam
alii viderunt. Liceat nobis mutationes indicare, quas
in declinatione palaeoslovenica et lituanica et ad-
jectivum et pronomen subeunt:

$$\begin{array}{l} \text{НОРЪ} + \text{Н} = \text{НОРЪН} \\ \text{НОРЪ} + \text{КЮ} = \text{НОРЪЮ} \\ \text{НОРЪМА} + \text{ИМА} = \text{НОРЪИМА.} \end{array}$$

NOBA	+ ka	= NOBAka
NOBZ	+ iXʒ	= NOBZiNiXʒ
NOBOMZ	+ iNMZ	= NOBZiNiNMZ
NOBA	+ ka	= NOBAka
NOBʒXʒ	+ iXʒ	= NOBZiNiXʒ
NOEZi	+ iNMH	= NOEZiNiNMH

Fem.

[illegible]

Simplex igitur compositio adjectivi indefiniti cum pronomine *и* in declinatione locum habet: a) nom. et accus. omnium generum et numerorum; b) loc. sing. et instr. plur. masc. et neut. Si adjectivum indefinitum in vocalem desinit, pronominis demonstrativi *к* initiale aut in vocalem finalem adjectivi mutatur, aut abjicitur. Illud fit gen. et dat. sing. masc. et neut.; hoc vero locum habet gen. dat. et loc. sing. fem. Instr. sing. fem. definitae et indefinitae congruunt: *новоекъ* forma def. pro *новоекъ + кѣ*. In casibus ope syllabarum *мз*, *мк*, *ма*, *ми* et *хз* formatis radix pronominis *и* ante hasce syllabas inseritur, vocali praecedente *з*, *а* vel *о* in *зи* mutata: *новезмз + имк = новезимк*, *новемз + имз = новезимз*. Addamus 1) in codice suprasliensi, quem seculo XI scriptum putamus, pro antiquiore *ѣкмк* in loc. sing. masc. et neut. scriptum esse *ѣѣмк*, in qua forma vides syllabam initialem *к* pronominis *и* in vocalem finalem adjectivi indefiniti mutatam esse, quod etiam in aliis casibus fieri monuimus; 2) in codice ostromiriano semel occurrere *домзхз*, in aliis libris vero *домохз*, e quibus formis loc. plur. masc. et neut. facilius videtur explicari posse, quam e *домѣхз*. Quae hic disputavimus de adjectivis in *з* desinentibus, mutatis mutandis valent de adjectivis in *к*: *ништк + и = ништин*, *ништа + а = ништаа*.

Adjectivum indefinitum linguae lituanae dat. et loc. sing. dat. dual. nom. et dat. plur. masc. sequitur declinationem pronominum; idem in lingua palaeoslovenico non differt a declinatione substantivorum, quod etiam in lingua sanscrita obtinet. Confer declinationem substantivi *vilkas* (lupus, slov. *вѣлкз*) cum declinatione adjectivi *naujas* (novus, slov. *новз*) et pronominis *tas* (ille, slov. *тз*.)

dat.	sing.	masc.	<i>vilkui</i>	<i>naujam</i>	<i>tam</i>
			ЕЛЗКОУ	НОЕОУ	ТОМОУ
loc.	sing.	masc.	<i>vilke</i>	<i>naujame</i>	<i>tame</i>
			ЕЛЗЦѢ	НОЕѢ	ТОМѢ
dat.	dual.	masc.	<i>vilkam</i>	<i>naujiem</i>	<i>tiem</i>
			ЕЛЗКОМА	НОЕОМА	ТѢМА
nom.	plur.	macs:	<i>vil kai</i>	<i>nauji</i>	<i>tie</i>
			ЕЛЗЦИ	НОЕИ	ТИ
dat.	plur.	masc.	<i>vil kams</i>	<i>naujiems</i>	<i>tiems</i>
			ЕЛЗКОМЪ	НОЕОМЪ	ТѢМЪ

Corrige ex his declinationem Dobrovii (Institut. 501) et Kopitarii, qui in grammatica brevi addita glagolitae cloziano pag 57. maluit formas vitiosas Dobrovii repetere, quam duce glagolita cloziano declinationem hanc, ut ita dicam, in integrum restituere. Errores graviores amborum sunt: dat. sing. masc. in — омоу, loc. sing. masc. et neut. in — омѣ, dat. et loc. sing. fem. in — он. Errat etiam clarissimus Vostokovius in animadversionibus grammaticis pag. 57. codici ostromiriano additis putans gen. dual. esse вѣськноуѣ pro вѣськноую.

Vituperandi certo Dobrovius et Kopitarius; quid vero dicam de Venceslao Hanka, qui in opusculo: Načala svjasčennago jazyka slovjan, edito a sagacissimo Alexandro Vostokovio codice ostromiriano cum animadversionibus grammaticis ingenti suo damno sibi utendum non putavit. Mirandum igitur non est, eum non solum in rebus difficilioribus minusque notis centies errasse, verum etiam in facillimis et in vulgus notis hallucinatum esse, argumento sint in declinatione adjectivorum formae definitae: dat. sing. masc. сѣатомоу, вѣишнѣмоу pro сѣатоуоумоу, вѣишнѣоумоу, acc. plur. masc. et fem. вѣишнѣ pro вѣишнѣмѣ, ut alia παροράματα silentio praetereamus.

Epimetrum tertium.

De forma рѣхъ.

Notum est, verbum рѣшти (dicere) rad. рек — duplicem formare aoristum, regularem рекохъ et irregularem рѣхъ. Posteriorem Dobrovius a quadam radice рѣ — derivandum censebat, quem, si formarum, quas e fontibus glagoliticis nos primi hausisse videmur, оѣлѣша (vestiverunt ab оѣлѣшти rad. влѣк —) расѣша (dissecuerunt a расѣшти rad. сѣк —) налѣша (intenderunt a налѣшти rad. лѣк —) тѣша (cucurrerunt a тѣшти rad. тек —) rationem habere potuisset, aliam viam puto ingressurum fuisse; vidisset enim formam рѣхъ a rad. рѣ — derivanti etiam ad formas supra dictas explicandas totidem radices fingendas: влѣ — сѣ — лѣ — тѣ, et ita radicum numerum in infinitum augendum esse. Nobis res aliter videtur expedienda:

Verba, quae infinitivum formant suffixum ти immediate radici addendo, omnia in fontibus glagoliticis triplici gaudent aoristi forma: antiquioribus in х et in — сх, et recentiori in — хъ.

Exempla aoristi in х: текх (cucurri a тѣшти rad. тек —) сѣдх (sedi a сѣсти rad. сѣд —) падх (ceciדי a пасти rad. пад —) могх (potui a мошти rad. мор —) оѣрѣтх (inveni ab оѣрѣсти rad. рѣт —). In идх (ivi ab ити rad. и) consonam д euphoniae causa in praesenti inter и et suffixa personalia insertam conservatam vides. Huc trahe etiam verba, quae infinitivum formant inter radicem et suffixum infinitivi ти inserendo syllabam нх: въздѣнх (sustuli a въздѣнхнѣти rad. дѣнх —) погрѣзх (descendi a погрѣзхнѣти rad. грѣз —) сзсзхъ сѧ (arui a сзсзхнѣти rad. сзх —) на-

ЕЗІКЪ (didici a НАЕЗІКНЪТИ rad. оук —) охромъ (claudicavi ab охромнѣти rad. хром —). Hanc aoristi formam cum perf. lat. defendi a rad. fend-, sequentem cum perf. clausi a rad. claud — conferes. Exempla aoristi in — cz: приацъ (accepi a приати rad. им —) czмацъ са (conturbatus sum a czмасти rad. мат —) czвлюцъ (custodivi a czвлюсти rad. влюд —) ꙗцъ pro ꙗцъ (comedi a ꙗсти, rad. ꙗд —) czтpacъ са (concussus sum a czтpасти rad. тpac —) Nota 1) consonam finalem radicis ante suffixum cz ejici, quod factum vides in czмацъ, czвлюцъ, ꙗцъ, czтpacъ, nulla enim vox slavica desinere potest in — тцъ, дцъ, ccъ. In formis текъ, cтѣдъ, падъ, моръ, оерѣтъ putamus abjectum esse suffixum aoristi — cz. Confer librorum glagoliticorum пѣникъ e phoenix, ubi etiam cz abjectum esse vides. 2) Haec verba etiam in codicibus glagoliticis praeter hanc formam antiquiorem habere etiam formam recentiorem in — хъ: приахъ, czматохъ са, czвлюдохъ, ꙗдохъ. czтpасохъ са. 3) formam ꙗхъ, quam habes in Dobrovii Institutionibus, nonnisi ope formae antiquioris ꙗцъ explicari posse. Si addita syllaba — cz secundum regulas linguae slovenicae consona finalis radicis ejicitur, haec consona ejecta compensatur vocalibus radicalibus levioribus substituendo graviores: pones igitur ꙗ vel и pro ѡ, а pro о, ꙗ pro е: отъверѣцъ (aperui ab отъверѣсти rad. вркъ —) процвѣцъ (florui a процвѣсти rad. цвкт —) чнцъ (legi a чксти rad. чкт —) провасъ (perfodi a провости rad. вод —) вѣцъ (dixi a вѣсти rad. вед —) нѣцъ (tuli a нести rad. нес —) et eodem modo рѣцъ (dixi a рѣшти rad. рек —), in qua forma к ante cz secundum regulas euphoniae excidit et е in ꙗ mutatum est. E рѣцъ vero рѣхъ oritur uti e ꙗцъ ortum est ꙗхъ.

Epimetrum quartum.

De formis вѣхъ, вѣахъ; et вѣахъ.

Verbum substantivum linguae palaeoslovenicae **вѣи** aoristum, quem Dobrovius minus bene appellavit imperfectum indicativi, format, radici **вѣи** — addendo suffixum — **хъ**: **вѣихъ**; imperfectum vero quod idem praeteritum iterativum denominavit, non est, uti secundum regulas grammaticae expectari potest: **вѣаихъ**, sed **вѣхъ**, **вѣахъ**, e qua forma radicale **ѣи** excidit. Qui hucusque grammaticas linguae sacrae slavorum conscripserunt, hujus anomaliae rationem reddere supersederunt. Nobis res sic videtur expedienda: Lex, qua duae vocales immediate sese excipere nequeunt, non solum in lingua sanscrita, (v. Bopp, *Kritische Grammatik der Sanskrita Sprache in kürzerer Fassung*. Berlin. 1834. p. 37 et seqq.) verum etiam in dialecto palaeoslovenica valet, in qua saepissime prior vocalis in consonam cognatam, ergo **ѣи** in **в**, mutatur. Cf. **крѣи** — in **крѣити** (tegere) cum **покрѣвѣхъ** (tectus); **кѣи** — in **кѣичѣхъ** (fermentari) cum **кѣасъ** (fermentum); **мѣи** — in **мѣити** (lavare) cum **оумѣвѣхъ** (lavatus); **рѣи** — in **рѣити** (fodere) cum **рѣвѣникъ** (puteus); **вѣи** — in **завѣити** (oblivisci) cum **завѣвѣхъ** (oblivioni traditus) **тѣи** (tu) cum **твои** (tuus). Forma regularis igitur est: **вѣѣхъ**, cui commodior **вѣхъ** et longior **вѣахъ** substituta est; non enim datur vox palaeoslovenica, quae a **вѣ** incipiat.

Quod vero attinet ad futurum ejusdem verbi **вѣахъ**, monendus es, benevole lector, ex **ѣи** radicali et addita consona nasali, quae hic radicalis non est, natum esse prius **хъ**; **а** vero inter am-

bas vocales intercedere ad vitandum hiatum, quod etiam in и - д - ж (eo) locum habet. Errares enim, si putares, in vocalibus nasalibus а et ж consonam nasalem in illis latentem semper esse radicalem: confer *цадж* (consido) a *цѣд* — et *оврашж* (invenio) ab *оврѣт* — cum classibus V, VIII et IX verborum linguae sanscritae.

Epimetrum quintum.

De futuro linguae palaeoslovenicae.

Futurum tribus modis potest exprimi:

- 1) forma temporis praesentis verborum actionis perfectae: *азъ възъмѣ и ἐγὼ αὐτὸν ἀρῶ* ego eum tollam. Joan. 20. 15. *възъмѣ на нѣ, κρογε προβοδωѣ ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν* videbunt eum, quem transfixerunt. Joan. 19. 37. *въкоучѣ моѣ вѣчѣρѣ γεύσετοί μου τοῦ δείπνου* gustabit coenam meam. Luc. 14. 24.
- 2) compositione formae praesentis verbi *χοτѣти* (velle) cum infinitivo: *ѣко хоѣѣти прѣти ὅτι μέλλουσιν ἐρχεѣται* quia venturi sunt. Joan. 6. 15. Verbo *χοτѣти* semper respondet graecum μέλλειν.
- 3) compositione formae praesentis verbi *начѣти* (incipere) cum infinitivo: *ѣще же и о црѣкѣхъ не роѣти начѣнетѣ* εἰάν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ si autem ecclesiam non audierit. Matth. 18. 17. *о дроуѣѣ не роѣти начѣнетѣ τοῦ ἐτέρου καταφρονήσει* alterum contemnet. Matth. 6. 24.

4) compositione formae praesentis verbi **ИМѢТИ** (habere) cum infinitivo: **НЕ ИМАТЬ ВЪЗДАЛЪКАТИ** **сѧ οὐ μὴ πεινάσῃ** non esuriet. Joan. 6. 35. **ГЛАГОЛАТИ ИМААТЬ λαλήσει** loquetur. Joan. 16. 13. E codice ostromiriano. In nostro codice leguntur exempla sequentia: **ИМАТЕ ИЗМЪРѢТИ** moriemini. v. 425. **ИМАТЪ СЪТВОРИТИ** faciet v. 713.

Vides ultimam futuri formam congruere cum modo futurum exprimendi in linguis romanis usitato. Confer Fr. Dietz Grammatik der romanischen Sprachen. II. 99. Hae enim omnes, praeter rhaeticam et valachicam, ad designandum futurum verbum: habere componunt cum infinitivo, plane uti lingua palaeoslovenica. Est ergo hispanicum **hablaré** pro **hablar-hé** nostrum: **ГЛАГОЛАТИ ИМААТЬ**.

Corrigenda.

- pag. 4. v. 111 post-строукмъ pone colon.
ibid. — v. 115 post црѣу pone punctum.
ibib. — v. 125 post са pone comma.
pag. 5. v. 144 post намъ pone comma.
pag. 6. v. 196 pro хрисостовъ lege христосовъ.
ibib. — v. 207 pro са lege са.
pag. 12. v. 406 pro господънѣ lege господнѣ.
pag. 13. v. 449 post рѣчь dele —
pag. 15. v. 503 pro равъ lege равъ.
ibid. — v. 512 pro нимъ lege нимъ.
-

Corrections

pag. 4	v. 111 post-tremor	page 401
ibid.	— v. 115 post-hay	page 401
ibid.	— v. 117 post-ca	page 401
pag. 5	v. 119 post-hay	page 401
pag. 6	v. 120 post-hay	page 401
ibid.	— v. 121 post-ca	page 401
pag. 12	v. 122 post-hay	page 401
pag. 13	v. 123 post-hay	page 401
pag. 14	v. 124 post-hay	page 401
pag. 15	v. 125 post-hay	page 401
pag. 16	v. 126 post-hay	page 401

Das neunzehnte Jahrhundert

und der

Magyarismus.

Eine Vertheidigungsschrift slawischer Interessen in Ungarn,

v o n

L. Š t ú r.

8 Wien 1845 brosch. 12 kr.

Grammatik der slawischen Sprache

in Krain, Kärnthen und Steiermark

v o n

Barthol. Kopitar.

8. broschirt 1 fl. 36 kr.

Dobrowsky's glagolitica.

Ueber die glagolitische Literatur, das Alter der Bukwica: ihr Muster, nach welchem sie gebildet worden, den Ursprung der röm. slaw.

Liturgie, etc. 2. verbesserte Ausgabe

v o n

W. H a n k a.

Mit 3 lithogr. Tafeln. Wien und Prag 1845,
brosh. 40 kr.

Dobrowsky's Slavin.

Botschaft aus Böhmen an alle slawischen Völker, oder Beiträge zu ihrer Charakteristik, ihrer Mythologie, ihrer Geschichte und Alterthümer etc. 2. Auflage

von

W. Hanka,

Mit 6 grötentheils color. Kupfern. Prag 1834
brosch. 1 fl. 20 kr. C. M.

Andrie Kacića

razgovor ugodni národa slovinskoga. Serbsko-dalmatinske vítězke národne pjesme.

Novo Vandanje. 2 Knjiga. U Beču 1836
broschirt 2 fl.

Vollständiges Taschenwörterbuch

der böhmischen und deutschen Sprache.

Nach den besten Quellen bearbeitet von

J. N. Konečný.

2 starke Bände. Im eleganten Taschenformat
Wien 1845 brosch. 3 fl. 30 kr. gebd. 3 fl. 45 kr. C. M.